

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική εργασία

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ : ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

της

ΝΙΚΟΛΕΤΑ ΓΚΑΡΤΖΟΝΙΚΑ

Επιβλέπων Επίκουρος Καθηγητής : ΛΑΔΑΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Οκτώβριος 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επίκουρο και επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας κ. Λαδά Ανέστη για τον χρόνο που αφιέρωσε καθώς και για την καθοδήγησή του καθ' όλη τη διάρκεια συγγραφής της παρούσης εργασίας. Ευχαριστώ επίσης την οικογένειά μου, για την πολύτιμη στήριξή τους σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάπτυξη της οικονομίας με το πέρασμα των ετών συνεπάγεται την εμφάνιση μεταβολών στις ανάγκες και απαιτήσεις των οικονομικών οντοτήτων. Η άφιξη νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων όπως είναι τα χρηματοοικονομικά μέσα, η αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των οικονομικών οντοτήτων και η επιθυμία των επιχειρήσεων να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους αποτέλεσαν μερικούς από τους λόγους που οδήγησαν στην αύξηση του μέσου επιπέδου κινδύνου που έχουν να διαχειριστούν οι οντότητες στα πλαίσια επίτευξης του σκοπού τους.

Ο κίνδυνος είναι απόρροια των δραστηριοτήτων όλων των οργανισμών ανεξάρτητα από τον σκοπό και την διάρθρωση των λειτουργιών τους. Οι επιχειρήσεις έρχονται αντιμέτωπες με διάφορων ειδών κινδύνους οι οποίοι μπορεί να προέρχονται από την δραστηριότητα της επιχείρησης, τις ενέργειες και αποφάσεις της διοίκησης ή ακόμα και από το εξωτερικό περιβάλλον. Ακόμη, ο κίνδυνος επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την επίδοση μιας επιχείρησης μέχρι και το επίπεδο βιωσιμότητάς της. Επομένως, κρίνεται απαραίτητο και επιβάλλεται στις οικονομικές οντότητες, με τις διατάξεις που ορίζονται από το Δ.Π.Χ.Α 7, η ενσωμάτωση, στο προσάρτημα των ετήσιων ή ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων, πληροφοριών που αφορούν στο επίπεδο κινδύνου που έχουν να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις, στο είδος του κινδύνου, στα μέτρα που έλαβε η εκάστοτε οικονομική οντότητα για την αντιμετώπισή του, καθώς και άλλες σχετικές με τον κίνδυνο λεπτομερές πληροφορίες που θα συμβάλλουν στην παρουσίαση της πραγματικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται μια επιχείρηση και θα επηρεάσουν ορθώς τις αποφάσεις των ενδιαφερόμενων, για την πορεία της, χρηστών. Για τους λόγους αυτούς, γίνεται παρουσίαση των λογιστικών προτύπων που αφορούν στον κίνδυνο και την γνωστοποίηση αυτού και η διπλωματική ολοκληρώνεται με μια εμπειρική μελέτη βάσει της οποίας εξετάζεται η συμμόρφωση ή όχι, τεσσάρων ελληνικών τραπεζών οι οποίες είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, στις διατάξεις που ορίζει το Δ.Π.Χ.Α. 7, σχετικά με τις γνωστοποιήσεις κινδύνου, καθώς και πώς μεταβολές στο μέγεθος των τραπεζών, στη κερδοφορία τους, στο δείκτη αγοραίας κεφαλαιοποίησης προς λογιστική αξία και μεταβολές σε ποιοτικές μεταβλητές όπως είναι η οικονομική κρίση και το PSI, επηρεάζουν τον δείκτη συμμόρφωσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	4
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	4
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	4
2.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	4
2.3 ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.....	5
2.4 ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΠΕΡΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ	9
2.5 ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ	12
2.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	14
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	14
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	14
3.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 32 : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	14
3.2.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	14
3.2.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ	15
3.2.3 ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	17
3.2.4 ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ	18
3.2.5 ΤΟΚΟΙ, ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΖΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ	19

3.2.6 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ	20
3.3 ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 39 : ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	22
3.3.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	22
3.3.2 ΟΡΙΣΜΟΙ.....	23
3.3.3 ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	25
3.3.3.1 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ	26
3.3.3.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ	26
3.3.4 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ - ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	27
3.3.4.1 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ	27
3.3.4.2 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ..	27
3.3.4.3 ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ.....	27
3.3.5 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	28
3.3.5.1 ΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ	28
3.3.5.2 ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	29
3.3.5.3 ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ.....	29
3.3.6 ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ	30
3.3.6.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ	30
3.3.6.2 ΜΕΣΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ.....	31
3.3.6.3 ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	32
3.3.6.4 ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	33
3.3.6.5 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ.....	33
3.4 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 7 : ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ.....	35

3.4.1 ΣΚΟΠΟΣ	35
3.4.2 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	35
3.4.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	36
3.4.4 ΕΠΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ.....	37
3.4.5 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ	38
3.4.6 ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΓΟΡΑΣ, ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	40
3.5 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΛΠ ΚΑΙ ΔΠΧΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	43
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	43
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	43
4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ.....	45
4.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	46
4.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	53
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	56
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	56
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	56

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1 Περιγραφικά Στατιστικά Στοιχεία	47
Πίνακας 1.2 Μήτρα Συσχετίσεων (Correlation Matrix)	48
Πίνακας 1.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (2).....	49
Πίνακας 1.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (3).....	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εφαρμογή των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων από 1/01/2015 υποχρεώνει τις οικονομικές οντότητες να συντάσσουν πλέον τις εξής οικονομικές καταστάσεις : Κατάσταση Οικονομικής Θέσης, Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων, Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων, Κατάσταση Ταμειακών Ροών και Γνωστοποιήσεις (Προσάρτημα). Ωστόσο, οι οικονομικές οντότητες κατατάσσονται με βάση το κριτήριο του μεγέθους σε πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες και με βάση αυτό το κριτήριο υποχρεούνται στην τήρηση του συνόλου των οικονομικών καταστάσεων ή σε ορισμένες από αυτές.

Η Κατάσταση Οικονομικής Θέσης εμφανίζει ομοιότητες με το αντίστοιχο υπόδειγμα που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν και τηρούν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται η συγκρισιμότητα μεταξύ των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων που εφαρμόζουν τα Δ.Π.Χ.Α. και των οικονομικών οντοτήτων που εφαρμόζουν τα Ε.Λ.Π.

Όσον αφορά την Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων, ορίζονται στα Ε.Λ.Π. δύο μέθοδοι εμφάνισης των αποτελεσμάτων, η κατά λειτουργία και η κατ' είδος. Στην κατ' είδος κατάσταση των αποτελεσμάτων οι βασικοί λογαριασμοί των εσόδων και εξόδων παρουσιάζονται κατ' είδος, εμφανίζοντας ομοιότητες με την Κατάσταση Λογαριασμού Γενικής Εκμετάλλευσης του Ε.Γ.Λ.Σ.

Η Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων αποτελεί μια νέα χρηματοοικονομική κατάσταση η οποία, ουσιαστικά, αντικαθιστά τον Πίνακα Διάθεσης Κερδών. Καταρτίζεται μόνο από τις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις και παρουσιάζει αναλυτικά την κίνηση όλων των λογαριασμών της Καθαρής Θέσης στη διάρκεια της περιόδου και τη συμφωνία αρχής και τέλους, ώστε να υπάρχει πλήρης διαφάνεια για το πώς μεταβλήθηκαν τα σχετικά κονδύλια.

Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών είναι επίσης μια νέα χρηματοοικονομική κατάσταση. Καταρτίζεται μόνο από τις μεγάλες οικονομικές οντότητες και είναι πολύ σημαντική καθώς παρουσιάζει την ταμειακή κατάσταση μιας επιχείρησης για μια χρήση. Συγκεκριμένα, δείχνει τις ταμειακές εισροές και εκροές της περιόδου, διαχωρισμένες σε τρεις κατηγορίες : (α) τις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες, (β) τις ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες και (γ) τις ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες.

Το Προσάρτημα (Γνωστοποιήσεις) περιλαμβάνει περιγραφές, αναλύσεις και πρόσθετη πληροφόρηση για τα διάφορα κονδύλια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καθώς και για άλλα στοιχεία τα οποία δεν προβλέπεται να εμφανίζονται στους πίνακες των προαναφερθέντων τεσσάρων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Χαρακτηρίζεται από την λεπτομερή πληροφόρηση που παρέχει ενώ ο βαθμός ανάλυσής του εξαρτάται από το μέγεθος της εκάστοτε οικονομικής οντότητας. Επομένως, είναι λογικό οι γνωστοποιήσεις να αποτελούν την κύρια πηγή πληροφόρησης των χρηστών, οι οποίοι επιθυμούν να ενημερωθούν σχετικά με την απόδοση και χρηματοοικονομική θέση της οντότητας, τη φύση και το βαθμό έκθεσης της οντότητας στους κινδύνους.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η εξέταση των γνωστοποιήσεων από την πλευρά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και πιο συγκεκριμένα ο προσδιορισμός του βαθμού συμμόρφωσης των τραπεζών στα όσα ορίζει το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7 για τις σχετικές με τον κίνδυνο γνωστοποιήσεις. Επιπλέον, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διεξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το πώς επηρεάζεται ο δείκτης συμμόρφωσης των τραπεζών από μεταβολές σε διάφορα μεγέθη όπως η κερδοφορία και το μέγεθος ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Στην εμπειρική έρευνα, που εκπονήθηκε, το ερευνητικό ερώτημα που διερευνάται είναι κατά πόσο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του Δ.Π.Χ.Α. 7 καθώς και εάν το ποσοστό συμμόρφωσής τους μεταβάλλεται προς την ίδια ή προς αντίθετη κατεύθυνση από αυτή που μεταβάλλονται ορισμένα μεγέθη και ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Για το σκοπό αυτό, συλλέχθηκαν στοιχεία από τις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις τεσσάρων τραπεζών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών προκειμένου να υπολογιστεί ο δείκτης συμμόρφωσης και στη συνέχεια με τη χρήση παλινδρομήσεων προσδιορίστηκε το είδος των μεταβολών που επέρχονται στο δείκτη συμμόρφωσης από μεταβολές συγκεκριμένων παραγόντων.

Στην εργασία που ακολουθεί παρουσιάζεται, αρχικά στο Κεφάλαιο 2, μια βιβλιογραφική επισκόπηση που αφορά στον κίνδυνο και τις γνωστοποιήσεις χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων. Έπειτα, στο Κεφάλαιο 3, αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7 ενώ, για την καλύτερη κατανόησή του παρατίθενται επιπλέον στοιχεία που εμπίπτουν στο θεσμικό πλαίσιο που καλύπτει το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32 και 39. Ακόμη, η ολοκλήρωση του Κεφαλαίου 3 πραγματοποιείται με την παρουσίαση των διαφορών μεταξύ των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων και Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς σχετικά με το λογιστικό χειρισμό των χρηματοοικονομικών μέσων.

Στην συνέχεια, στο Κεφάλαιο 4 ακολουθεί μια εμπειρική έρευνα βάσει της οποίας εξετάζεται : (1) κατά πόσον τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Τράπεζα Πειραιώς, Alphabank και Eurobank) συμμορφώνονται με το Δ.Π.Χ.Α. 7 και τα όσα ορίζει αυτό για τις γνωστοποιήσεις κινδύνου και (2) εάν υπάρχει θετική ή αρνητική συσχέτιση μεταξύ του δείκτη συμμόρφωσης και (α) του λόγου αγοραίας κεφαλαιοποίησης προς τη λογιστική αξία, (β) της κερδοφορίας του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, (γ) του μεγέθους της τράπεζας. Επιπροσθέτως εξετάζεται αν μεταβολές σε ποιοτικά χαρακτηριστικά όπως είναι η κρίση και το PSI οδηγούν το δείκτη συμμόρφωσης σε μεταβολές προς την ίδια η αντίθετη κατεύθυνση.

Τέλος, η παρούσα διπλωματική ολοκληρώνεται με την παράθεση συμπερασμάτων, τα οποία προκύπτουν από την διεξαγωγή της εμπειρικής μελέτης, καθώς και προτάσεων για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Εξαιτίας της φύσης του τραπεζικού συστήματος ο κίνδυνος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας των τραπεζών και συνεπώς η εύρεση λύσης με σκοπό την αντιμετώπισή του απασχολεί σε μεγάλο βαθμό τη διοίκηση της εκάστοτε τράπεζας.

Τα τελευταία χρόνια και με βάση τα όσα ορίζουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς ορισμένες τράπεζες και επιχειρήσεις προχωρούν στην δημοσιοποίηση του κινδύνου που αντιμετωπίζουν, μέσω των γνωστοποιήσεων, στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις, ενώ άλλες επιλέγουν την απόκρυψη στοιχείων, με τη χρήση διαφόρων μεθόδων που προσφέρει η επιστήμη της λογιστικής.

2.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Οι εταιρίες έχουν υιοθετήσει διαφορετικές στρατηγικές κοινοποίησης πληροφοριών. Μερικές επιχειρήσεις παρέχουν λεπτομερές οδηγίες και πληροφορίες στο επενδυτικό κοινό σε μια προσπάθειά τους να αποφύγουν τις εκπλήξεις. Ενώ, άλλες επιχειρήσεις είναι απρόθυμες στο να γνωστοποιούν πληροφορίες, με αποτέλεσμα σε ορισμένες περιπτώσεις να έρχονται αντιμέτωπες με τον νόμο. Αυτή η κατάσταση έχει γίνει περισσότερο πολύπλοκη με την επιβολή κανονισμών που απαιτούν από την επιχείρηση να διαθέτει στους επενδυτές όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες, την ίδια στιγμή. Ακόμη, οι έρευνες δείχνουν ότι η υψηλής ποιότητα γνωστοποίηση πληροφοριών είναι πολύτιμη. Συγκεκριμένα, η ποιότητα των πληροφοριών που γνωστοποιούν οι επιχειρήσεις χρησιμοποιείται από τις τράπεζες στην

απόφαση τιμολόγησης των δανείων που τους χορηγούν (στις επιχειρήσεις) παρά την πρόσβασή τους στις εταιρικές πληροφορίες και την εξαιρετική ικανότητα παρακολούθησης αυτών (Mazumdar et al. , 2000).

Η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις είναι μια από τις κυριότερες αδυναμίες των πληροφοριών που γνωστοποιούνται από τις ίδιες. Στις μέρες μας, οι εταιρίες είναι υποχρεωμένες να κάνουν ελάχιστες αναφορές σε αυτού του είδους τις πληροφορίες. Σύμφωνα με τους κανονισμούς που ορίζουν τα ΔΛΠ 32 και ΔΛΠ 39 καθώς και το πρότυπο US FASB Statement No 133, καθιερώθηκε υποχρεωτική η γνωστοποίηση των κινδύνων της αγοράς που προκύπτουν από την χρήση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Παρά ταύτα, οι κανόνες δεν αναφέρονται σε κανενός άλλου είδους κινδύνους που επηρεάζουν τις επιχειρήσεις, όπως μη χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι ή χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι πέραν των κινδύνων της αγοράς. Επομένως, εάν το παρόν μοντέλο λογιστικής πληροφόρησης πρόκειται να συμπεριλάβει μια νέα πρόταση σχετικά με τους κινδύνους της επιχείρησης, η πρόταση αυτή θα πρέπει να καλύπτει ένα από τα κύρια μειονεκτήματα του παρόντος μοντέλου σύμφωνα με τους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων , οι οποίοι είναι κυρίως επενδυτές, μέτοχοι ή εν δυνάμει μέτοχοι και δανειστές (Cabedo and Tirado, 2004) .

Με βάση την θεωρία του ιδιόκτητου κόστους, οι επιχειρήσεις περιορίζουν την γνωστοποίηση των εν δυνάμει πληροφοριών κινδύνου της χρηματοοικονομικής αγοράς λόγω ύπαρξης των ιδιόκτητων ή των σχετικών με την γνωστοποίηση δαπανών. Επίσης, οι οργανισμοί κατά κύριο λόγο δεν επιθυμούν την γνωστοποίηση εκτενής πληροφόρησης διότι είναι πιθανό να έχει μελλοντικές επιπτώσεις λόγω της ευαισθησίας τέτοιου είδους πληροφοριών (Othman and Ameer, 2009).

Η εκτίμηση, παρουσίαση και διάδοση μέτρων χρηματοοικονομικού κινδύνου είναι τα βασικά χαρακτηριστικά μιας αναφοράς κινδύνου από τους οικονομικούς και άλλους οργανισμούς (Holt, 2006). Οι Raghavan, Li (2006) συμφωνούν ότι το διαρθρωτικό οικονομικό περιβάλλον και οι αλλαγές στους κανονισμούς οδήγησαν στην εξέλιξη ποσοτικά και ποιοτικά των αναφορών για τους κινδύνους αγοράς από τους οργανισμούς (Othman and Ameer, 2009).

2.3 ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Με την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 7 το 2007 οι σχετικοί με τις γνωστοποιήσεις των τραπεζών Ευρωπαϊκοί κανονισμοί μεταβλήθηκαν. Ο Bischof (2009) χρησιμοποιώντας ένα δείγμα 171 τραπεζών από 28 χώρες της Ευρώπης αποκάλυψε ότι η ποιότητα των πληροφοριών που γνωστοποιούν οι τράπεζες έχει γενικά αυξηθεί όχι μόνο στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, αλλά και στις σχετικές με τον κίνδυνο αναφορές που αφορούν κυρίως στους πιστωτικούς κινδύνους. Επιπλέον, επισήμανε πως τα αποτελέσματα από το πρώτο καιρό υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 7 διέφεραν μεταξύ των χωρών, γεγονός που μπορεί να αιτιολογηθεί από τις διαφορετικές ερμηνείες και μεθόδους επιβολής του ΔΠΧΑ 7 που χρησιμοποιήθηκαν από το εκάστοτε εθνικό τραπεζικό σύστημα. Ενώ, τόνισε ότι όχι μόνο το περιεχόμενο του ΔΠΧΑ 7 αλλά και η επιβολή του ευθύνονται για την αύξηση της ποιότητας των γνωστοποιήσεων.

Ο Asongu (2013), στην έρευνα που διεξήγαγε με σκοπό να εξετάσει τα μετά κρίσης μέτρα που υιοθέτησαν οι τράπεζες στην προσπάθειά τους να διαχειριστούν τον κίνδυνο ρευστότητας παρατήρησε ότι κατά τη διάρκεια της κρίσης η γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικά με την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας ήταν σημαντική για την « οικοδόμηση » της εμπιστοσύνης των συμμετεχόντων στην αγορά.

Συγκεκριμένα, ο Asongu εξέτασε εάν οι γνωστοποιήσεις που αφορούσαν στην διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και ορίζονται από τον πυλώνα 3 της Βασιλείας II συμπεριλήφθηκαν στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των 20 εκ των 33 τραπεζών του κόσμου που βρίσκονται στην κορυφή, και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μόνο το 25% των τραπεζών που χρησιμοποιήθηκαν στο δείγμα παρείχαν δημοσίως πρόσβαση στις πληροφορίες διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας, γεγονός που συνεπάγεται ότι και την μετά κρίσης εποχή πολλές από τις μεγαλύτερες τράπεζες στον κόσμο δεν είχαν πάρει στα σοβαρά τους κανόνες που ορίζει η Βασιλεία.

Οι περισσότεροι ακαδημαϊκοί καθώς και αναλυτές υποστηρίζουν πως η γνωστοποίηση του κινδύνου που έχουν να διαχειριστούν οι τράπεζες, είναι απαραίτητη στο κοινό και κυρίως στους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των τραπεζών, οι οποίοι μέσω των έγκυρων αυτών πληροφοριών ενημερώνονται για την πορεία του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνουν αποφάσεις και οργανώνουν κατάλληλα την δράση τους.

Εάν οι μέτοχοι και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η τράπεζα και τα μέτρα που λαμβάνει η διοίκηση για την διαχείρισή τους, τότε είναι σε θέση να σχηματίσουν μια εικόνα σχετικά με το προφίλ κινδύνου της τράπεζας. Ωστόσο, προς το παρόν, θεωρούνται περιορισμένες οι σχετικές με το κίνδυνο γνωστοποιήσεις και συνεπώς οι τράπεζες δεν χαρακτηρίζονται από την απόλυτη διαφάνεια. Το αποτέλεσμα από μια βελτιωμένη κατάσταση διαφάνειας σίγουρα θα ενισχύσει την ικανότητα των μετόχων και των ενδιαφερόμενων μερών προκειμένου να διαμορφώσουν την προσωπική τους θέση απέναντι στο κίνδυνο (Linsley and Shrivess, 2005).

Ο Tadesse (2006), μέσα από την έρευνα του, ανέδειξε και εκείνος τη σημασία της γνωστοποίησης πληροφοριών από τη πλευρά των τραπεζών. Συγκεκριμένα, κάνοντας χρήση δεδομένων σχετικών με το τραπεζικό σύστημα 49 χωρών τη δεκαετία του ενενήντα, επιχείρησε να εξετάσει τις συνέπειες της ήδη υποβάλλουσας στο τραπεζικό τομέα γνωστοποίησης πληροφοριών, δίνοντας έμφαση στις επιπτώσεις επί της σταθερότητας των τραπεζικών συστημάτων. Έτσι, κατέληξε στα εξής συμπεράσματα: (α) οι τραπεζικές κρίσεις είναι λιγότερο πιθανές σε χώρες με υψηλό βαθμό γνωστοποίησης πληροφοριών και διαφάνειας και (β) τα τραπεζικά συστήματα είναι λιγότερο ευάλωτα στις κρίσεις εάν υποστηρίζονται από καθεστώς χρηματοοικονομικής αναφοράς, τα οποία χαρακτηρίζονται από πιο ολοκληρωμένες διαδικασίες γνωστοποίησης, περισσότερο έγκυρη αναφορά χρηματοοικονομικών εκθέσεων, περισσότερο ενημερωτικές αναφορές και περισσότερο αξιόπιστες πληροφορίες.

Οι Sowerbutts και Zimmerman (2016) υποστήριξαν εξίσου ότι η ανεπαρκής παροχή πληροφοριών από τις τράπεζες, για τα κεφάλαια που διαθέτουν καθώς και τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένες, αποτέλεσαν έναν από τους παράγοντες που οδήγησαν στην οικονομική κρίση. Ανεπαρκής γνωστοποίηση σήμαινε ότι οι επενδυτές ήταν λιγότερο ικανοί να κρίνουν την φερεγγυότητα μιας τράπεζας σε σχέση με τους διευθυντές των τραπεζών που ήταν γνώστες της κατάστασης εκ των έσω. Παρ' όλα αυτά, ευθύνονται και οι ίδιοι οι επενδυτές ως ένα βαθμό διότι δεν απαιτούσαν επαρκής πληροφόρηση προ κρίσης, θεωρώντας ότι οι κυβερνήσεις θα είναι πρόθυμες και ικανές να δώσουν λύση σε περιόδους κρίσης των τραπεζών και εκτός αυτού είχαν ψευδαισθήσεις όσον αφορά το ύψος του κινδύνου.

Ο Hirtle (2007), χρησιμοποιώντας δεδομένα από τις ετήσιες αναφορές τραπεζών με τεράστιο όγκο τραπεζικών συναλλαγών, δημιούργησε ένα δείκτη για τις πληροφορίες που γνωστοποιούνται και σχετίζονται με τις εκτιμήσεις των τραπεζικών εταιριών. Έπειτα,

εξετάζοντας την σχέση ανάμεσα στον δείκτη αυτό και τον κίνδυνο , απόδοση των τραπεζικών εταιριών κατέληξε στο ότι όσο περισσότερη είναι η πληροφόρηση σχετικά με τον κίνδυνο τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα εμφάνισης κινδύνου.

Οι Cordella και Yeyati (1998) στην έρευνα που διεξήγαγαν εξέτασαν πώς η δημόσια παροχή πληροφοριών σχετικά με τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες επηρεάζει τα κίνητρα των τραπεζών που αναλαμβάνουν κίνδυνο και αξιολόγησαν το αντίκτυπο της παρουσίας ενημερωμένων καταθετών στο τραπεζικό σύστημα, καταλήγοντας στα εξής συμπεράσματα : (α) όταν οι τράπεζες έχουν τον πλήρη έλεγχο της μεταβλητότητας του δανειακού τους χαρτοφυλακίου , τότε η γνωστοποίηση πληροφοριών μειώνει την πιθανότητα κρίσης των τραπεζών και (β) όταν οι τράπεζες δεν ελέγχουν την έκθεσή τους στον κίνδυνο, η ύπαρξη ενημερωμένων καταθετών ίσως αυξάνει την πιθανότητα πτώχευσης των τραπεζών.

Επιπροσθέτως, οι Nier & Baumann (2006) χρησιμοποιώντας ένα σύνολο δεδομένων 729 τραπεζών από 32 διαφορετικές χώρες για την περίοδο 1993 – 2000 εξέτασε εμπειρικά την υπόθεση ότι η αγορά είναι αποτελεσματική στο να παρέχει κίνητρα στις τράπεζες να περιορίσουν τον κίνδυνο , διατηρώντας υψηλά διαθέσιμα κεφαλαίου για την αντιμετώπιση των αρνητικών αποτελεσμάτων που μπορεί να επιφέρει η ανάληψη κινδύνου. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρά το γεγονός ότι επισήμαναν την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών της αγοράς ,έδειξαν επίσης ότι η κοινοποίηση πληροφοριών και η ανασφάλιστη χρηματοδότηση μειώνονται όταν οι τράπεζες επιδέχονται την υποστήριξη των κυβερνήσεων.

Οι Jordan et al. (2000) εξέτασαν την αντίδραση της χρηματιστηριακής αγοράς στις ανακοινώσεις των επίσημων εποπτικών αρχών και βρήκαν ότι η διαφοροποίηση στις αντιδράσεις της αγοράς εξηγείται από την διαφοροποίηση στην ποιότητα και την επικαιρότητα των γνωστοποιήσεων από τις Αμερικάνικες τράπεζες. Επίσης , ανακάλυψαν ότι οι ανακοινώσεις αυτές είναι δυνατόν να έχουν δευτερογενείς επιδράσεις. Πάρα ταύτα , οι επιδράσεις αυτές , αντί να δυσχεραίνουν την κατάσταση ,συνδέονται με την ενίσχυση της διαφάνειας . Έτσι , η ενισχυμένη γνωστοποίηση μπορεί να βελτιώσει την κατανομή των πόρων στο τραπεζικό σύστημα.

Οι ρυθμίσεις διαφάνειας έχουν γίνει ένα σημαντικό κομμάτι των ρυθμιστικών καινοτομιών. Στην Αμερική, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις ανεπτυγμένες χώρες οι κυβερνήσεις έχουν σχεδιάσει συστήματα κοινοποίησης πληροφοριών με σκοπό : (α) να περιορίσουν χρηματοοικονομικούς κινδύνους, κινδύνους ασφάλειας και υγείας, (β) να

ελαχιστοποιήσουν την διαφθορά, (γ) να προστατέψουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και (δ) να βελτιώσουν τις δημόσιες υπηρεσίες.

“ Κανονιστική διαφάνεια” είναι η υποχρεωτική δημοσιοποίηση πραγματικών στοιχείων από ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς που σκοπό έχουν να πετύχουν ένα σαφή ρυθμιστικό στόχο (Weil et al. , 2006).

2.4 ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΠΕΡΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Μερικές ακόμη έρευνες που οδηγούν σε διάφορα συμπεράσματα σχετικά με το ζήτημα των γνωστοποιήσεων κινδύνου από την πλευρά των τραπεζών και των επιχειρήσεων και οι οποίες εκτείνονται πέραν και εντός του Ευρωπαϊκού χώρου είναι οι παρακάτω :

Η μελέτη της Kongprajya (2010) επικεντρώθηκε στην Ασιατική χώρα Ταϊλάνδη, η οποία τείνει να ακολουθεί τα Διεθνή Πρότυπα. Η εμπειρική της έρευνα περιλάμβανε την ανάλυση του περιεχομένου των ετήσιων εκθέσεων 30 επιχειρήσεων της Ταϊλάνδη και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το μέγεθος της επιχείρησης καθώς και το επίπεδο κινδύνου που αντιμετωπίζει επηρεάζουν θετικά τις σχετικές με τον κίνδυνο δημοσιοποιήσεις. Εντούτοις, έδειξαν ακόμη ότι οργανισμοί του χρηματοπιστωτικού κλάδου γνωστοποιούν περισσότερες πληροφορίες για τους κινδύνους σε σχέση με τους μη χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Τέλος, η χροιά των κινδύνων που γνωστοποιούνται είναι κυρίως θετική, επιβεβαιώνοντας την θεωρία ότι οι διευθυντές επιλέγουν να γνωστοποιούν περισσότερο θετικές παρά αρνητικές πληροφορίες.

Οι Dobler et al. (2011) πραγματοποίησαν την πρώτη έρευνα σχετικά με την δημοσιοποίηση εταιρικών κινδύνων που αφορούσε περισσότερες από μια χώρες και οι οποίες ήταν η Αμερική, η Αγγλία, η Γερμανία και ο Καναδάς. Η έρευνά τους βασίστηκε σε μια λεπτομερή ανάλυση 160 ετήσιων αναφορών με βάση τις οποίες αναλύσανε τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και την ποιότητα γνωστοποίησης του κινδύνου σε σχέση με το επίπεδο ρυθμίσεων αντιμετώπισης κινδύνου σε επιχειρήσεις της Αμερικής, Αγγλίας, Γερμανίας και Καναδά. Οι ίδιοι βρήκαν ένα σταθερό μοτίβο όπου η γνωστοποίηση κινδύνων επικρατεί στις εκθέσεις διαχείρισης , επικεντρώνεται στις κατηγορίες χρηματοοικονομικού κινδύνου, και περιλαμβάνει ελάχιστη ποσοτική και προνοητική αποκάλυψη όσον αφορά τις

χώρες του δείγματος. Από άποψη ποσότητας γνωστοποίησης κινδύνου, οι Αμερικάνικες επιχειρήσεις επικρατούν ενώ ακολουθούν οι Γερμανικές. Ακόμη, κατέληξαν στο ότι η διαφοροποίηση μεταξύ των χωρών όσον αφορά τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της γνωστοποίησης κινδύνου σχετίζεται με τους ποικίλους, εγχώριους διαγωνισμούς γνωστοποίησης, συμπληρώνοντας πως τα κίνητρα γνωστοποίησης κινδύνων παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο. Ενώ η ποσότητα γνωστοποίησης κινδύνων φαίνεται να σχετίζεται θετικά με τις ρυθμίσεις κινδύνων των επιχειρήσεων στην βόρεια Αμερική, στην Γερμανία συσχετίζεται αρνητικά. Αυτό ίσως οφείλεται σε ένα υποκρύπτον κίνητρο που προκύπτει από τον ρόλο των τραπεζών στο Γερμανικό οικονομικό περιβάλλον.

Οι Pucci & Tutino (2012) διεξήγαγαν έρευνα με σκοπό να αξιολογήσουν το μοντέλο γνωστοποιήσεων που επιλέχθηκε από το Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και αναφέρεται στους κινδύνους της αγοράς και να αναλύσουν τις πρακτικές λύσεις που υιοθετούνται από ένα δείγμα τραπεζών καθώς και τη συμμόρφωσή τους στις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7 σχετικά με την αναφορά των κινδύνων στις σημειώσεις των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων. Για την πραγματοποίηση της έρευνας, σχετικά με την αποτελεσματικότητα του ΔΠΧΑ 7, προχώρησαν σε ανάλυση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων των 17 τραπεζών του δείγματος, οι οποίες δραστηριοποιούνταν στις Ιταλικές χρηματοοικονομικές αγορές για την χρονική περίοδο 2008 έως 2010. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το ΔΠΧΑ 7 βελτιώνει την γνωστοποίηση των κινδύνων της αγοράς στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Ωστόσο, θα έπρεπε να βρεθεί μια καλύτερη ισορροπία μεταξύ ποιοτικής και ποσοτικής πληροφόρησης. Σε γενικές γραμμές, το δείγμα της έρευνας ανταποκρίνονταν στις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7 εκτός ορισμένων περιπτώσεων όπου η ποσοτική πληροφόρηση δεν ήταν επαρκής στο να αποκαλύψει τις πιθανές επιπτώσεις των κινδύνων στα πραγματικά οικονομικά αποτελέσματα και στα ίδια κεφάλαια των οντοτήτων.

Οι Wu & Bowe (2012) διερεύνησαν την σχέση μεταξύ της αποκάλυψης πληροφοριών και της συμπεριφοράς των καταθετών στο τραπεζικό τομέα της Κίνας. Συγκεκριμένα, εξέτασαν κατά πόσο η ενισχυμένη αποκάλυψη πληροφοριών επιτρέπει στους επενδυτές να βγάλουν συμπεράσματα για το προφίλ κινδύνου ενός τραπεζικού οργανισμού, επηρεάζοντας έτσι τις αποφάσεις τους για κατάθεση. Για την πραγματοποίηση της έρευνάς τους, χρησιμοποίησαν οικονομικά δεδομένα από 169 τράπεζες της Κίνας κατά την περίοδο 1998-2009 καθώς και την "γενικευμένη –μέθοδο- των-στιγμών" (GMM). Έτσι, ανακάλυψαν ότι : (α) ο ρυθμός αύξησης των καταθέσεων επηρεάζεται από τις βασικές τραπεζικές αρχές, (β) μια τράπεζα που αποκαλύπτει δημοσίως πιο διαφανείς πληροφορίες στις οικονομικές της εκθέσεις, είναι πολύ

πιθανό να εμφανίσει αύξηση της καταθετικής της βάσης και (γ) οι τράπεζες που χαρακτηρίζονται από την παροχή πληροφοριών υψηλής διαφάνειας, με υψηλά κεφάλαια και ακολουθούν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, είναι περισσότερο ικανές στο να προσελκύσουν κεφάλαια προσφέροντας υψηλότερα επιτόκια.

Ο Darmadi (2013) διερεύνησε το θέμα των γνωστοποιήσεων με βάση τις ετήσιες εκθέσεις των Ισλαμικών εμπορικών τραπεζών στην Ινδονησία. Έτσι, χρησιμοποιώντας ένα δείγμα που περιλάμβανε επτά Ισλαμικές εμπορικές τράπεζες, δημιούργησε ένα δείκτη - τον αποκαλούμενο Δείκτης Γνωστοποιήσεων Εταιρικής Διακυβέρνησης - με σκοπό να μετρήσει το επίπεδο γνωστοποιήσεων των τραπεζών και τα ευρήματα της έρευνάς του ήταν τα εξής : Η τράπεζα Muamalat και Syariah Mandiri , δύο από τις μεγαλύτερες και παλαιότερες Ισλαμικές εμπορικές τράπεζες, εμφάνισαν τα υψηλότερα ποσοστά δείκτη σε σχέση με τις άλλες ομοειδής τράπεζες του δείγματος. Συγκεκριμένα, οι γνωστοποιήσεις των τραπεζών του δείγματος ήταν περισσότερο εκτενής στις σχετικές με την διαχείριση κινδύνου και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου πληροφορίες και λιγότερο εκτενής στις σχετικές με τον εσωτερικό έλεγχο και τις επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου πληροφορίες.

Ο Lipunga (2014) επιχείρησε να εξετάσει το επίπεδο γνωστοποίησης των κινδύνων στις ετήσιες εκθέσεις των εμπορικών τραπεζών του Μαλάουι και την επιρροή της κερδοφορίας σε αυτό. Για την μελέτη του δημιούργησε ένα δείκτη με βάση τις απαιτήσεις του πλαισίου της Βασιλείας II, τις κατευθυντήριες γραμμές εταιρικής διακυβέρνησης για τις τράπεζες, που εκδίδονται από την Κεντρική Τράπεζα του Μαλάουι καθώς και τα όσα ορίζει το ΔΠΧΑ 7. Ο δείκτης αποτελούνταν από 34 στοιχεία γνωστοποίησης τα οποία διαχωρίστηκαν στις εξής έξι κατηγορίες : η διάρθρωση της διαχείρισης και του διοικητικού συμβουλίου που σχετίζονται με τη διαχείριση του κινδύνου, ο κίνδυνος της αγοράς, ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, η διαχείριση κεφαλαίου, ο λειτουργικός και άλλοι κίνδυνοι. Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν ένα υψηλό επίπεδο γνωστοποίησης κινδύνου μεταξύ των τραπεζών που περιλήφθηκαν στο δείγμα. Το σκορ κάθε τράπεζας μεμονωμένα κυμάνθηκε μεταξύ του 0.76 και 0.88 ενώ το συνολικό σκορ ήταν 0.82. Αυτό σημαίνει ότι κατά μέσο όρο το 0.82 των στοιχείων γνωστοποίησης πραγματικά γνωστοποιήθηκαν στις ετήσιες εκθέσεις των τραπεζών του δείγματος. Επιπλέον, τα σκορ γνωστοποίησης με βάση τις κατηγορίες γνωστοποίησης κινδύνου κυμάνθηκαν μεταξύ 0,61 και 1,00. Η κατηγορία με το χαμηλότερο σκορ ήταν η διάρθρωση της διαχείρισης και του διοικητικού συμβουλίου που σχετίζονται με τη διαχείριση του κινδύνου (0.61) ενώ ακολούθησε η κατηγορία λειτουργικού και άλλων κινδύνων (0.69). Η διαχείριση κεφαλαίου σημείωσε 0,74, ενώ ο πιστωτικός

κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας και ο κίνδυνος αγοράς σημείωσαν το κάθε ένα χωριστά το υψηλότερο σκορ (1,00).

Όσον αφορά την παροχή πληροφοριών πέραν των απαιτήσεων που ορίζουν οι κανονισμοί σχετικά με την γνωστοποίηση πληροφοριών, οι Moumen et. al. (2015) εξέτασαν κατά πόσο αυτή η εθελοντική γνωστοποίηση πέραν των περιορισμών των νόμων περιλαμβάνει πληροφορίες που θα βοηθήσουν τους επενδυτές να προβλέψουν τα μελλοντικά κέρδη. Το δείγμα της έρευνάς τους αφορούσε επιχειρήσεις από τις αναδυόμενες αγορές της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής και αποτελούνταν από 809 ετήσιες παρατηρήσεις για την χρονική περίοδο 2007 έως 2009. Ενώ, τα αποτελέσματα της έρευνας είχαν ως εξής :

1. Βρήκαν ότι η «εθελοντική» παροχή πληροφοριών για τον κίνδυνο επηρεάζει θετικά την ικανότητα της αγοράς να προβλέπει μεταβολές στα κέρδη που θα προκύψουν μετά από δύο χρόνια. Επομένως, η θετική αυτή σχέση παρέχει την πρώτη εμπειρική απόδειξη της χρησιμότητας των σχετικών με τον κίνδυνο πληροφοριών που γνωστοποιούνται στις ετήσιες εκθέσεις.
2. Βρήκαν ότι το επίπεδο των ιδιόκτητων δαπανών τείνει να μετριάζει την αντιληπτή σημασία των πληροφοριών για τους κινδύνους, οδηγώντας έτσι τους επενδυτές στο να βασίζονται σε κάποια άλλη πηγή πληροφόρησης για την πρόβλεψη μεταβολών στα μελλοντικά κέρδη.

2.5 ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Εντούτοις, το θέμα των γνωστοποιήσεων καθίσταται αμφιλεγόμενο. Προτάσεις πολιτικής όπως ο Πυλώνας 3 της Βασιλείας II έχουν ως στόχο να αναπτύξουν ένα σύνολο απαιτήσεων δημοσιοποίησης προκειμένου να βελτιώσουν την ικανότητα της αγοράς να αξιολογεί την αξία μιας τράπεζας. Παρ' όλα αυτά, ορισμένοι συγγραφείς είναι αντίθετοι με τέτοιου είδους κανονισμούς διότι θεωρούν ότι η διαδικασία δημοσιοποίησης πληροφοριών είναι δαπανηρή για τις τράπεζες. Σύμφωνα με τους ίδιους, οι δαπάνες αυτές περιλαμβάνουν το άμεσο κόστος παραγωγής και διάδοσης πληροφοριών αλλά και το έμμεσο κόστος που ίσως δημιουργηθεί εάν οι ανταγωνιστές μιας τράπεζας είναι ικανοί να εκμεταλλευτούν τις πληροφορίες που παρέχει η τράπεζα στην χρηματοοικονομική αγορά (Scaffer,1995). Επίσης, μερικοί

συγγραφείς έχουν αμφισβητήσει την χρησιμότητα της γνωστοποίησης πληροφοριών στις χρηματοοικονομικές αγορές διότι οι ίδιοι θεωρούν ότι η κοινοποίηση πληροφοριών δεν αυξάνει απαραίτητα την διαφάνεια των τραπεζών, όταν οι δημοσιευμένες πληροφορίες δεν θέτουν τις σωστές προοπτικές (Baumann and Nier, 2004).

2.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, συμπεραίνουμε ότι, παρά τις αντιρρήσεις και τις αμφιβολίες για το εάν η γνωστοποίηση πληροφοριών στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις μπορεί να ενισχύσει την διαφάνεια ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού ή όχι, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η χρησιμότητά της όσον αφορά την ενημέρωση των δανειστών, μετόχων, καταθετών, δανειστών κ.λπ. σχετικά με την πορεία, την απόδοση και το επίπεδο κινδύνου που αντιμετωπίζει η τράπεζα. Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και συνεπώς οι γνωστοποιήσεις λειτουργούν ως μέσο επικοινωνίας του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και τείνουν να αποτελούν καθοριστικό παράγοντα όσον αφορά στις μελλοντικές τους επιλογές, καθώς και αποφάσεις για το εάν θα διακόψουν ή όχι την συνεργασία τους με την εκάστοτε τράπεζα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται και αναλύονται τα πρότυπα ΔΛΠ 39 : Αναγνώριση και Επιμέτρηση Χρηματοοικονομικών Μέσων, το οποίο αναφέρεται στην αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων καθώς και ΔΠΧΑ 7 : Γνωστοποιήσεις Χρηματοοικονομικών Μέσων , το οποίο αφορά στις γνωστοποιήσεις που είναι υποχρεωμένη να συμπεριλάβει η οικονομική οντότητα στις ετήσιες οικονομικές της καταστάσεις. Ακόμη, γίνεται αναφορά και στο ΔΛΠ 32, το οποίο ορίζει τον τρόπο παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μέσων στις οικονομικές καταστάσεις.

3.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 32 : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

3.2.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Σκοπός του ΔΛΠ 32 είναι να καθορίσει τις αρχές βάσει των οποίων θα γίνετε η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων ως υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια. Κυρίως, εφαρμόζεται στις περιπτώσεις κατάταξης των χρηματοοικονομικών μέσων σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικούς τίτλους καθώς και σε περιπτώσεις κατάταξης των σχετικών τόκων, μερισμάτων, ζημιών και κερδών. Επίσης, το Πρότυπο καλύπτει τις σχετικές συνθήκες συμψηφισμού των χρηματοοικονομικών

περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (ΔΛΠ 32, παρ. 2) και συμπληρώνει τις αρχές αναγνώρισης και αποτίμησης των χρηματοοικονομικών μέσων που περιλαμβάνονται στο ΔΛΠ 39 καθώς και τις γνωστοποιήσεις που ορίζονται στο ΔΠΧΑ 7 (ΔΛΠ 32, παρ. 3).

Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 32, το πρότυπο είναι εφικτό να χρησιμοποιηθεί από όλες τις οικονομικές οντότητες και για το σύνολο των χρηματοοικονομικών μέσων, εκτός ορισμένων περιπτώσεων, εξαιρέσεων (ΔΛΠ 32, παρ 4), όπως :

- τα δικαιώματα σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες, ο λογιστικός χειρισμός των οποίων ορίζεται από το ΔΛΠ 27 (Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις), ΔΛΠ 28 (Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες) και ΔΠΧΑ 10 (Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις),
- τα δικαιώματα και δεσμεύσεις εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζομένους, ο λογιστικός χειρισμός των οποίων προβλέπεται από το ΔΛΠ 19 (Παροχές σε εργαζομένους),
- ασφαλιστήρια συμβόλαια και χρηματοοικονομικά μέσα που περιέχουν χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής και τα οποία αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4 (Ασφαλιστήρια συμβόλαια),
- χρηματοοικονομικά μέσα ,συμβάσεις και δεσμεύσεις σύμφωνα με συναλλαγές πληρωμής που βασίζονται στην αξία των μετοχών και ο λογιστικός χειρισμός των οποίων ορίζεται από το ΔΠΧΑ 2 (Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών).

Τέλος , το πρότυπο εφαρμόζεται και για τις συμβάσεις αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων με τη μορφή συμβολαίου, ενώ εξαίρεση αποτελούν οι συμβάσεις που έχουν συναφθεί και συνεχίζουν να κατέχονται , με αντικείμενο την παραλαβή ή παράδοση μη χρηματοοικονομικού στοιχείου αφού ληφθούν υπόψη οι απαιτήσεις της εκάστοτε οικονομικής οντότητας για την αγορά, πώληση ή χρήση (ΔΛΠ 32, παρ. 8).

3.2.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Τα χρηματοοικονομικά μέσα ή τα επιμέρους τους στοιχεία κατατάσσονται κατά την αρχική αναγνώριση, από την οικονομική οντότητα που τα εκδίδει, βάσει της ουσίας της σύμβασης και όχι του νομικού τύπου σύμφωνα με τον οποίο έχουν εκδοθεί. Έτσι, κατατάσσονται είτε ως χρηματοοικονομική υποχρέωση είτε ως χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή συμμετοχικό τίτλο (ΔΛΠ 32, παρ. 15).

Στις περισσότερες των περιπτώσεων η ουσία και η νομική μορφή συμπίπτουν. Εντούτοις, υπάρχουν περιπτώσεις που η νομική μορφή διαφέρει από την ουσία ενός χρηματοοικονομικού μέσου με αποτέλεσμα ορισμένα χρηματοοικονομικά μέσα να λαμβάνουν τη νομική μορφή του συμμετοχικού τίτλου αλλά στην ουσία να είναι υποχρεώσεις. Ακόμη, υπάρχουν χρηματοοικονομικά μέσα που μπορεί να συνδυάζουν χαρακτηριστικά συμμετοχικών τίτλων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων (ΔΛΠ 32, παρ. 18). Επομένως, αυτό που θα πρέπει να εξετάζεται για την κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού μέσου είναι η ουσία του.

Το πιο σημαντικό στοιχείο το οποίο εξετάζεται με σκοπό την διάκριση μεταξύ των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και συμμετοχικών τίτλων είναι η ύπαρξη συμβατικής δέσμευσης της οικονομικής οντότητας η οποία εκδίδει το χρηματοοικονομικό μέσο. Η δέσμευση αυτή μπορεί να αφορά την απόδοση, παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου στην οικονομική οντότητα που κατέχει το χρηματοοικονομικό μέσο ή την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με όρους δυνητικά δυσμενείς για την οικονομική οντότητα που εξέδωσε το χρηματοοικονομικό μέσο (ΔΛΠ 32, παρ. 17).

Ένα χρηματοοικονομικό μέσο χαρακτηρίζεται ως συμμετοχικός τίτλος μόνο εάν (ΔΛΠ 32, παρ. 16) :

- δεν υπάρχει καμία δέσμευση που να προκύπτει από σύμβαση και μάλιστα με δυσμενείς όρους για την οικονομικά οντότητα που έχει εκδώσει το μέσο, για παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή για την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων, και
- το μέσο μπορεί ή πρόκειται να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας που εξέδωσε το χρηματοοικονομικό μέσο. Επίσης,

είναι μη παράγωγο που δεν περιλαμβάνει καμία συμβατική δέσμευση που να υποχρεώνει την οικονομική οντότητα που το εξέδωσε, να παραδώσει ποσότητα των ιδίων συμμετοχικών τίτλων. Επιπλέον, μπορεί να είναι παράγωγο που μπορεί να διακανονίσει μόνο ο εκδότης του, ανταλλάσσοντας μετρητά ή άλλο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους που κατέχει η οικονομική οντότητα.

Μια δέσμευση θεωρείται χρηματοοικονομική υποχρέωση (ΔΛΠ 32, παρ. 19) στην περίπτωση που δεν συνεπάγεται άνευ όρων δικαίωμα της οικονομικής οντότητας να αποφύγει την παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού μέσου για τον διακανονισμό μιας συμβατικής δέσμευσης.

Μια συμβατική δέσμευση για την παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου που προκύπτει από ένα χρηματοοικονομικό μέσο, ακόμη και αν δεν επιβάλλεται άμεσα μπορεί να επιβάλλεται, έμμεσα, μέσω των όρων και των προϋποθέσεων της. Επίσης, ακόμη και αν δεν προβλέπεται ρητά η παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου, το κόστος που συνεπάγεται η επιλογή του διακανονισμού με μετοχές μπορεί να είναι τέτοιο ώστε η οικονομική οντότητα να επιλέξει να διακανονίσει τη δέσμευση τοις μετρητοίς.

Τέλος, η οικονομική οντότητα που κατέχει το χρηματοοικονομικό μέσο, έχει λάβει σε κάθε περίπτωση εγγύηση ότι θα παραλάβει ένα ποσό που ισοδυναμεί, τουλάχιστον, με το κόστος που συνεπάγεται η επιλογή του διακανονισμού τοις μετρητοίς (ΔΛΠ 32, παρ. 20).

3.2.3 ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Η οικονομική οντότητα που εκδίδει ένα χρηματοοικονομικό μέσο θα πρέπει να αξιολογεί τους όρους του μέσου προκειμένου να προσδιοριστεί ένα το μέσο περιέχει τόσο ένα στοιχείο που οδηγεί σε υποχρέωση όσο και ένα στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων. Σε αυτή τη περίπτωση, ένα μέρος του χρηματοοικονομικού μέσου θα ταξινομηθεί ως συμμετοχικός τίτλος ή ως υποχρέωση αντίστοιχα (ΔΛΠ 32, παρ. 28). Τα χρηματοοικονομικά μέσα με τέτοιου είδους χαρακτηριστικά καλούνται σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα. Για παράδειγμα, ένα ομόλογο

το οποίο μπορεί να μετατραπεί σε συγκεκριμένο αριθμό κοινών μετοχών μιας οικονομικής οντότητας αποτελεί σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο.

Η κατάταξη και ο διαχωρισμός ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου γίνεται κατά τη χρονική στιγμή της έκδοσής του και δεν μεταβάλλεται κατά τη διάρκεια, ανεξάρτητα εάν η άσκηση του δικαιώματος μετατροπής του μέσου σε συμμετοχικό τίτλο καθίσταται επωφελής για ορισμένους κατόχους, λόγω οικονομικών συνθηκών (ΔΛΠ 32, παρ. 30).

Ο διαχωρισμός ενός τέτοιου μέσου και ο προσδιορισμός του συνθετικού στοιχείου των ιδίων κεφαλαίων και του ποσού της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης επιτυγχάνεται με τον προσδιορισμό της λογιστικής αξίας του στοιχείου που αφορά υποχρέωση, σύμφωνα με την εύλογη αξία μιας παρόμοιας υποχρέωσης που όμως δεν συνοδεύεται από στοιχείο ιδίων κεφαλαίων. Έπειτα, για τον προσδιορισμό της λογιστικής αξίας του συμμετοχικού τίτλου που αντιπροσωπεύει το δικαίωμα μετατροπής σε κοινές μετοχές, από την εύλογη αξία του συνόλου του σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου αφαιρείται η εύλογη αξία της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης (ΔΛΠ 32, παρ. 32).

3.2.4 ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

Κατά την επαναπόκτηση ιδίων συμμετοχικών τίτλων από μία οικονομική οντότητα οι ίδιες μετοχές δεν αναγνωρίζονται ως στοιχείο του ενεργητικού αλλά παρουσιάζονται αφαιρετικά από τα ίδια κεφάλαια της οικονομικής οντότητας (ΔΛΠ 32, παρ. 33). Ακόμη, κατά την αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση ιδίων μετοχών είτε από την οικονομική οντότητα, είτε από άλλο μέρος του ομίλου της οικονομικής οντότητας, δεν αναγνωρίζεται κανένα κέρδος ή ζημία στα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, το τίμημα που καταβάλλεται ή λαμβάνεται αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, ενώ η ποσότητα των ιδίων μετοχών που κατέχεται απαιτείται να γνωστοποιείται ξεχωριστά είτε στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης είτε στο Προσάρτημα (ΔΛΠ 1). Επιπλέον, ξεχωριστή γνωστοποίηση απαιτείται όταν οι ίδιες μετοχές αποκτούνται από μέρος που θεωρείται συνδεδεμένο με την οικονομική οντότητα (ΔΛΠ 32, παρ. 33-34).

3.2.5 ΤΟΚΟΙ, ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΖΗΜΙΕΣ, ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ

Τόκοι, μερίσματα, κέρδη και ζημίες που σχετίζονται με ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή ένα συνθετικό του μέρος, αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα της περιόδου (ΔΛΠ 32, παρ. 35).

Η διανομή μερισμάτων προς τους κατόχους συμμετοχικού τίτλου συνεπάγεται χρέωση του λογαριασμού ίδια κεφάλαια, αφού πρώτα αφαιρεθεί οποιαδήποτε σχετική φορολογική ωφέλεια. Εντούτοις, τα κόστη συναλλαγών που αφορούν στα ίδια κεφάλαια αφαιρούνται από αυτά μετά την αφαίρεση σχετικών φορολογικών ωφελειών (ΔΛΠ 32, παρ. 35).

Οι τόκοι, τα μερίσματα, οι ζημίες και τα κέρδη που συνδέονται με ένα χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα αναλόγως με το εάν το χρηματοοικονομικό μέσο αποτελεί χρηματοοικονομική υποχρέωση ή συμμετοχικό τίτλο. Για παράδειγμα, τα διανεμόμενα μερίσματα μετοχών που αναγνωρίζονται εξ' ολοκλήρου στις υποχρεώσεις, λογιστικοποιούνται ως έξοδα όπως και οι τόκοι ενός ομολόγου.

Τα κέρδη και οι ζημίες που προκύπτουν από αναχρηματοδότηση ή εξόφληση μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, ενώ οι εξοφλήσεις και αναχρηματοδοτήσεις που σχετίζονται με ένα συμμετοχικό τίτλο αναγνωρίζονται ως μεταβολές στα ίδια κεφάλαια. Ακόμη, οποιαδήποτε μεταβολή στην εύλογη αξία ενός συμμετοχικού τίτλου της οντότητας δεν αναγνωρίζεται στις οικονομικές καταστάσεις (ΔΛΠ 32, παρ. 36).

Κατά την έκδοση ή απόκτηση ιδίων συμμετοχικών τίτλων μια οικονομική οντότητα, συνήθως, επιβαρύνεται με διάφορα κόστη. Τα κόστη αυτά για παράδειγμα μπορεί να είναι : τα έξοδα καταχώρισης στο μητρώο και άλλες διοικητικές αμοιβές, τα ποσά που καταβλήθηκαν σε νομικούς, λογιστές και άλλους επαγγελματικούς συμβούλους, το κόστος εκτυπώσεων καθώς και, τυχόν, τέλη χαρτοσήμου.

Κόστη που σχετίζονται με τη διενέργεια συναλλαγών και αφορούν στα ίδια κεφάλαια αφαιρούνται από αυτά (ίδια κεφάλαια) μετά την αφαίρεση οποιασδήποτε φορολογικής ωφέλειας ενώ, κόστη που αφορούν συναλλαγές που σχετίζονται με τα ίδια κεφάλαια και εγκαταλείπονται, αναγνωρίζονται ως έξοδο (ΔΛΠ 32, παρ. 37).

Μερίσματα που αφορούν έξοδα, μπορούν να εμφανιστούν στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων είτε ξεχωριστά είτε μαζί με τους τόκους που πηγάζουν από άλλες υποχρεώσεις. Ωστόσο, προτείνεται η ξεχωριστή απεικόνισή τους εξαιτίας του διαφορετικού λογιστικού χειρισμού που υφίστανται μεταξύ τόκων και μερισμάτων (ΔΛΠ 32, παρ. 40).

Τα κέρδη και οι ζημίες που πηγάζουν από μεταβολές στη λογιστική αξία μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, πρέπει να αναγνωρίζονται ως έσοδο ή έξοδο αντίστοιχα στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 32, παρ. 41).

3.2.6 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ

Ο συμψηφισμός αφορά στην περίπτωση όπου ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση εμφανίζονται με ένα καθαρό ποσό στις οικονομικές καταστάσεις. Το ΔΛΠ 32, επιτρέπει το λογιστικό αυτό χειρισμό μόνο εάν η οικονομική οντότητα έχει νομικό δικαίωμα για συμψηφισμό των αναγνωρισμένων ποσών και πρόθεση είτε διακανονισμού του καθαρού υπολοίπου είτε είσπραξης του ποσού της απαίτησης με ταυτόχρονη εξόφληση της σχετικής υποχρέωσης (ΔΛΠ 32, παρ. 42).

Το δικαίωμα του συμψηφισμού μπορεί να χρησιμοποιηθεί από έναν οφειλέτη ο οποίος έχει συμβατικό ή άλλο δικαίωμα και μπορεί να εξοφλήσει ή να απαλείψει ολόκληρο ή μέρος του οφειλόμενου ποσού στον πιστωτή, συμψηφίζοντας το οφειλόμενο αυτό ποσό έναντι απαίτησής του.

Επίσης, σε ειδικές περιπτώσεις, ο οφειλέτης μπορεί να έχει το νομικό δικαίωμα αφαίρεσης ποσού που οφείλεται σε τρίτους από το ποσό που οφείλει στον πιστωτή, εφόσον υπάρχει συμφωνία μεταξύ των τριών μερών η οποία δίνει το δικαίωμα συμψηφισμού στον οφειλέτη (ΔΛΠ 32, παρ. 45).

Για σκοπούς παρουσίασης στις οικονομικές καταστάσεις, επιτρέπεται ο συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, μόνο εάν οι μελλοντικές ταμιακές ροές που αναμένεται να εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα αντανakλώνται από το διακανονισμό δύο ή περισσότερων ξεχωριστών χρηματοοικονομικών μέσων (ΔΛΠ 32, παρ. 43).

Επιπροσθέτως, ο συμψηφισμός αναγνωρισμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων και η εμφάνιση του καθαρού ποσού που προκύπτει από τον συμψηφισμό θα πρέπει να διακρίνεται και να διαχωρίζεται από την παύση αναγνώρισης ενός εκ των στοιχείων, στις οικονομικές καταστάσεις (ΔΛΠ 32, παρ. 49).

Ωστόσο, ο συμψηφισμός δεν επιτρέπεται εάν δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις συμψηφισμού και πιο συγκεκριμένα, εάν (ΔΛΠ 32, παρ. 49) :

- χρησιμοποιούνται πολλά και διαφορετικά χρηματοοικονομικά μέσα για αποτίμηση των χαρακτηριστικών ενός απλού χρηματοοικονομικού μέσου,
- τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις προκύπτουν από χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν την ίδια πρωτογενή έκθεση σε κίνδυνο αλλά εμπλέκουν διαφορετικούς αντισυμβαλλομένους,
- χρηματοοικονομικά ή άλλα περιουσιακά στοιχεία είναι ενεχυριασμένα ως εγγύηση για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις χωρίς δικαίωμα αναγωγής.
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τίθενται από οφειλέτη προς το σκοπό της απαλλαγής από μια δέσμευση χωρίς, ωστόσο, αυτά τα περιουσιακά στοιχεία να έχουν γίνει αποδεκτά από τον πιστωτή για διακανονισμό της δέσμευσης,
- Υποχρεώσεις που δημιουργούνται, ως αποτέλεσμα ζημιολόγων γεγονότων που πρόκειται να καλυφθούν από τρίτο, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διεκδίκησης βασιζόμενης σε ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

Η προσέγγιση μιας οικονομικής οντότητας που αφορά διακανονισμό συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων μπορεί να επηρεαστεί από τις απαιτήσεις των χρηματοοικονομικών αγορών, τις συνήθειες επιχειρηματικές πρακτικές καθώς και άλλες συνθήκες που οδηγούν δυνητικά σε περιορισμό της δυνατότητας συμψηφισμού ή ταυτόχρονου διακανονισμού.

Σύμφωνα με όσα ορίζονται από το Δ.Π.Χ.Α. 7, θα πρέπει να γνωστοποιείται η έκθεση της οικονομικής οντότητας στον πιστωτικό κίνδυνο ως απόρροια ενός δικαιώματος συμψηφισμού, εάν η οικονομική οντότητα διαθέτοντας το δικαίωμα αυτό, δεν έχει την πρόθεση να το ασκήσει ή εάν ρευστοποιηθεί το περιουσιακό στοιχείο και εξοφλήσει παράλληλα την υποχρέωση (ΔΛΠ 32, παρ. 47).

3.3 ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 39 : ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

3.3.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Ο σκοπός του παρόντος Προτύπου είναι να καθιερώσει τις αρχές που αφορούν στην αναγνώριση και την επιμέτρηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού, χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του παθητικού καθώς και μερικών συμβολαίων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων (ΔΛΠ 39, παρ. 1).

Το πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις οικονομικές οντότητες και για το σύνολο των χρηματοοικονομικών μέσων, με μερικές ωστόσο εξαιρέσεις, όπως :

- δικαιώματα σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, ο λογιστικός χειρισμός των οποίων ορίζεται από το ΔΛΠ 27 (Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις), ΔΛΠ 28 (Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες) και ΔΠΧΑ 10 (Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις),
- δικαιώματα και δεσμεύσεις εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζομένους, ο λογιστικός χειρισμός των οποίων προβλέπεται από το ΔΛΠ 19 (Παροχές σε εργαζομένους),
- ασφαλιστήρια συμβόλαια και χρηματοοικονομικά μέσα που περιέχουν χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής και τα οποία αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4 (Ασφαλιστήρια συμβόλαια),
- χρηματοοικονομικά μέσα ,συμβάσεις και δεσμεύσεις σύμφωνα με συναλλαγές πληρωμής που βασίζονται στην αξία των μετοχών και ο λογιστικός χειρισμός των οποίων ορίζεται από το ΔΠΧΑ 2 (Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών),
- δικαιώματα και δεσμεύσεις από μισθώματα, ο λογιστικός χειρισμός των οποίων γίνεται σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 (Μισθώσεις),
- χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν εκδοθεί από την οικονομική οντότητα και ορίζονται ως συμμετοχικοί τίτλοι με βάση το ΔΛΠ 32, συμπεριλαμβανομένων δικαιωμάτων προαίρεσης και δικαιωμάτων αγοράς μετοχών,

- δικαιώματα σε πληρωμές για την αποζημίωση που θα εισπράξει η οικονομική οντότητα και αφορά εκροή οικονομικών πόρων για την τακτοποίηση υποχρέωσης που έχει ήδη αναγνωριστεί ως πρόβλεψη (ΔΛΠ 37 : Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία),
- συμβάσεις για τη μελλοντική αγορά ή πώληση μεταξύ ενός αποκτώντος και ενός πωλητού μετόχου από την οποία θα προκύπτει μια συνένωση επιχειρήσεων σε μελλοντική ημερομηνία απόκτησης,
- δανειακές δεσμεύσεις εκτός των δανειακών δεσμεύσεων που προβλέπονται στην παρ. 4 του ΔΛΠ 39.

3.3.2 ΟΡΙΣΜΟΙ

Για λόγους διευκόλυνσης και καλύτερης κατανόησης του περιεχομένου του ΔΛΠ 39 , δίδονται παρακάτω μερικοί ορισμοί (Νεγκάκης, 2015).

Σύμβαση : Αφορά μια συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών που έχει συγκεκριμένες και ξεκάθαρες οικονομικές συνέπειες, τις οποίες τα μέλη έχουν σπάνια ή καμία διακριτική ευχέρεια να αποφύγουν επειδή συνήθως η συμφωνία είναι εκτελεστή κατά το νόμο, χωρίς απαραίτητα να υπάρχει γραπτή συμφωνία (ΔΛΠ 32, παρ. 11).

Χρηματοοικονομικό μέσο : είναι κάθε σύμβαση που συνεπάγεται την δημιουργία ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου για μια επιχείρηση και την ταυτόχρονη δημιουργία μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης ή ενός συμμετοχικού τίτλου για μια άλλη οικονομική οντότητα (ΔΛΠ 32, παρ. 11).

Χρηματοοικονομική υποχρέωση : αφορά κάθε υποχρέωση που προκύπτει από :

- συμβατική δέσμευση για παράδοση μετρητών ή άλλο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο σε μια άλλη οικονομική οντότητα,
- συμβατική δέσμευση για την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με μια άλλη επιχείρηση με όρους δυνητικά δυσμενείς για την επιχείρηση,

- σύμβαση που μπορεί να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας και είναι :
- είτε μη παράγωγο όπου η οικονομική οντότητα υποχρεούται ή μπορεί να υποχρεούται να παραδώσει μεταβλητή ποσότητα των ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας,
- είτε παράγωγο που δύναται ή πρόκειται να διακανονισθεί εκτός από την ανταλλαγή συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου με συγκεκριμένη ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας (ΔΛΠ 32, παρ. 11).

Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο : αφορά κάθε στοιχείο του ενεργητικού, όπως :

- ταμειακά διαθέσιμα,
- συμμετοχικό τίτλο άλλης επιχείρησης,
- συμβατικό δικαίωμα λήψης μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου από μια άλλη οικονομική οντότητα,
- συμβατικό δικαίωμα ανταλλαγής χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού ή χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων με μια άλλη επιχείρηση, με όρους δυνητικά ευνοϊκούς για την επιχείρηση,
- σύμβαση η οποία δύναται να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας και είναι :
 - είτε μη παράγωγο για το οποίο η οικονομική οντότητα υποχρεούται ή μπορεί να υποχρεούται να λάβει μεταβλητή ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της επιχείρησης,
 - είτε παράγωγο που μπορεί ή πρόκειται να διακανονιστεί εκτός από την ανταλλαγή συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού με συγκεκριμένη ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της επιχείρησης (ΔΛΠ 32, παρ. 11).

Συμμετοχικός τίτλος : αφορά κάθε σύμβαση που αποδεικνύει ένα δικαίωμα στο υπόλοιπο που απομένει αφαιρώντας τις υποχρεώσεις από τα περιουσιακά στοιχεία μιας οικονομικής οντότητας (ΔΛΠ 32, παρ. 11).

Παράγωγο : είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή άλλο συμβόλαιο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39 και για το οποίο ισχύουν τα εξής :

- Η αξία του μεταβάλλεται ανάλογα με την μεταβολή ενός καθορισμένου επιτοκίου, μιας τιμής χρηματοοικονομικού μέσου, ενός εμπορεύματος, μιας συναλλαγματικής ισοτιμίας, ενός δείκτη τιμών ή συντελεστών, μιας πιστωτικής διαβάθμισης ή πιστωτικού δείκτη ή ενός άλλου στοιχείου.
- Διακανονίζεται σε μια μελλοντική ημερομηνία.
- Δεν προϋποθέτει αρχική καθαρή επένδυση ή απαιτεί ελάχιστη αρχική επένδυση σε σχέση με άλλους τύπους συμβάσεων που έχουν παρόμοια συμπεριφορά στις μεταβολές των συνθηκών της αγοράς (ΔΛΠ 39, παρ. 9).

Εύλογη αξία : είναι το ποσό με το οποίο ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση να διακανονιστεί μεταξύ των δυο μερών που ενεργούν με πλήρη γνώση των συνθηκών της αγοράς και με τη θέλησή τους, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που γίνεται καθαρά σε εμπορική βάση (ΔΛΠ 39, παρ. 9).

3.3.3 ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Απαραίτητη προϋπόθεση, προκειμένου μια οικονομική οντότητα να αναγνωρίσει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ή αντίστοιχα μια χρηματοοικονομική υποχρέωση, είναι η ίδια η οικονομική οντότητα να αποτελεί ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη του χρηματοοικονομικού μέσου (ΔΛΠ 39, παρ. 14). Σε αυτή τη περίπτωση, η εκάστοτε επιχείρηση θα αναγνωρίσει τα συμβατικά δικαιώματα και τις δεσμεύσεις, που απορρέουν από τα παράγωγα, στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης, ως περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις. Πάρα ταύτα, εξαίρεση αποτελούν τα παράγωγα που αποκλείουν τη λογιστική αντιμετώπιση της μεταβίβασης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ως πώληση.

Στις περιπτώσεις μεταβίβασης χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, το οποίο δεν πληροί τις προϋποθέσεις για παύση αναγνώρισης, η οικονομική οντότητα που αποκτά το μεταβιβασθέν περιουσιακό στοιχείο δεν προχωρά στην αναγνώρισή του ως περιουσιακό της στοιχείο (ΔΛΠ 39, παρ. 34).

Για την αναγνώριση και την παύση αναγνώρισης συμβάσεων που αφορούν κανονική παράδοση χρηματοοικονομικών μέσων, χρησιμοποιείται είτε η λογιστική της ημερομηνίας συναλλαγής είτε η λογιστική της ημερομηνίας διακανονισμού.

3.3.3.1 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

Η ημερομηνία κατά την οποία η οικονομική οντότητα δεσμεύεται για αγορά ή πώληση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού ορίζεται ως ημερομηνία εμπορικής συναλλαγής. Έτσι, η οικονομική οντότητα, με βάση τη μέθοδο της λογιστικής ημερομηνίας συναλλαγής, αναγνωρίζει το αποκτώμενο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και την αντίστοιχη υποχρέωση εξόφλησης κατά την ημερομηνία εμπορικής συναλλαγής. Ωστόσο, η επιχείρηση παύει να αναγνωρίζει στις οικονομικές της καταστάσεις το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, σε περίπτωση πώλησής του, και πλέον αναγνωρίζει το σχετικό με την πώληση κέρδος ή ζημία καθώς και την αντίστοιχη απαίτηση για εξόφληση από τον αγοραστή, κατά την ημερομηνία της συναλλαγής (ΔΛΠ 39, παρ. 55).

3.3.3.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ως ημερομηνία διακανονισμού ορίζεται η ημερομηνία παράδοσης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, βάσει της μεθόδου της λογιστικής ημερομηνίας διακανονισμού, αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία που λαμβάνονται ενώ, η παύση αναγνώρισής τους στις οικονομικές καταστάσεις καθώς και η αναγνώριση του αντίστοιχου κέρδους ή ζημίας που θα προκύψει, πραγματοποιείται την ημερομηνία που το στοιχείο διατίθεται από την οικονομική οντότητα σε άλλο μέρος (ΔΛΠ 39, παρ. 56).

3.3.4 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ - ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ

3.3.4.1 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ

Παύση αναγνώρισης ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου στις οικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας υπάρχει μόνο στην περίπτωση που εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μεταβιβαστούν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 39, παρ.18 και 19) και η μεταβίβαση πληροί τους όρους (ΔΛΠ 39, παρ. 20) διαγραφής (ΔΛΠ 39, παρ. 17).

3.3.4.2 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ

Η οικονομική οντότητα παύει να αναγνωρίζει μια χρηματοοικονομική υποχρέωση στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης, αν η δέσμευση που καθορίζεται στο συμβόλαιο εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή εκπνέει (ΔΛΠ 39, παρ. 39).

Το σύνολο ή μέρος μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης εξαλείφεται όταν ο οφειλέτης απαλλάσσεται της υποχρέωσης ή μέρους αυτής είτε εξοφλώντας τον πιστωτή με μετρητά ή άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, αγαθά ή υπηρεσίες, είτε εάν απαλλαγθεί νομίμως (μέσω νομικής διαδικασίας ή από τον πιστωτή) από την πρωταρχική ευθύνη της υποχρέωσης ή μέρους αυτής (ΔΛΠ 39, παρ. 57).

3.3.4.3 ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ

Εάν μια οικονομική οντότητα εξακολουθεί να αναγνωρίζει ένα μεταβιβαζόμενο περιουσιακό στοιχείο, δεν μπορεί να συμψηφίσει το περιουσιακό στοιχείο με τη συνδεδεμένη υποχρέωση όπως επίσης και τα έσοδα, τα οποία συνδέονται με το μεταβιβαζόμενο περιουσιακό στοιχείο, με τα έξοδα που πραγματοποιούνται επί της συνδεδεμένης υποχρέωσης (ΔΛΠ 39, παρ. 36).

Όταν μια οικονομική οντότητα εκχωρεί ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (εκχωρητής) και δίδεται στον εκδοχέα το δικαίωμα πώλησης ή επανεχυρίασης του, τότε ο εκχωρητής εμφανίζει το περιουσιακό στοιχείο, στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης, ξεχωριστά από τα υπόλοιπα. Ενώ, εάν η εξασφάλιση που έχει παραχωρηθεί στον εκδοχέα πουληθεί, τότε αυτός αναγνωρίζει το προϊόν της πώλησης καθώς και μια δέσμευση (ΔΛΠ 39, παρ. 37).

Όταν δεν υπάρχει πλέον δικαίωμα εξαγοράς της εξασφάλισης, τότε ο εκχωρητής διαγράφει την εξασφάλιση, ενώ ο εκδοχέας την αναγνωρίζει ως περιουσιακό του στοιχείο που αποτιμήθηκε αρχικά στην εύλογη αξία. Αντίθετα, εάν ο εκδοχέας έχει ήδη πωλήσει την εξασφάλιση, τότε παύει να αναγνωρίζει την δέσμευση που έχει να την επιστρέψει. Επιπλέον, ο εκχωρητής εξακολουθεί να αναγνωρίζει την εξασφάλιση ως περιουσιακό του στοιχείο ενώ ο εκδοχέας προχωρά στην παύση αναγνώρισης της εξασφάλισης (ΔΛΠ 39, παρ. 37).

3.3.5 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

3.3.5.1 ΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Η αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου γίνεται στην εύλογη αξία προσαυξημένη με το κόστος συναλλαγών που σχετίζεται άμεσα με την απόκτηση ή την έκδοση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης (ΔΛΠ 39, παρ. 43).

3.3.5.2 ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τους σκοπούς αποτίμησης διακρίνονται στις εξής κατηγορίες (ΔΛΠ 39, παρ. 45) : (α) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, (β) διακρατούμενες μέχρι την λήξη επενδύσεις, (γ) δάνεια και απαιτήσεις, (δ) διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Μετά την αρχική αναγνώριση, η οικονομική οντότητα αποτιμά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων, στην εύλογή τους αξία από την οποία δεν εκπίπτει το κόστος συναλλαγής που προκύπτει από πώληση, διάθεση.

Ωστόσο, εξαίρεση αποτελούν ορισμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν αποτιμώνται στην εύλογή τους αξία και είναι τα εξής : (α) δάνεια και απαιτήσεις, που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου, (β) διακρατούμενες μέχρι την λήξη επενδύσεις, που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου και (γ) επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους, που δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά και για τους οποίους δεν μπορεί να γίνει αξιόπιστη αποτίμηση της εύλογης αξίας, καθώς και παράγωγα που συνδέονται και πρέπει να διακανονίζονται με την παράδοση τέτοιων συμμετοχικών τίτλων που αποτιμώνται στο κόστος (ΔΛΠ 39, παρ. 46).

Τέλος, όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εκτός από εκείνα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης (ΔΛΠ 39, παρ. 46).

3.3.5.3 ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Μετά την αρχική αναγνώριση, η οντότητα αποτιμά όλες τις χρηματοοικονομικές της υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος σύμφωνα με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου ενώ, εξαιρούνται (ΔΛΠ 39, παρ. 47) :

- χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων-υποχρεώσεων, οι οποίες αποτιμώνται στην εύλογή τους αξία,
- χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που προκύπτουν όταν η μεταβίβαση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δεν πληροί τις προϋποθέσεις για διαγραφή ή όταν εφαρμόζεται η προσέγγιση της συνεχιζόμενης ανάμειξης,
- συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης που αποτιμώνται, μετά την αρχική αναγνώριση, στο υψηλότερο ποσό μεταξύ του ποσού που αναγνωρίστηκε με βάση το ΔΛΠ 37 και του ποσού που αναγνωρίστηκε αρχικά, απομειωμένο κατά τη σωρευμένη απόσβεση που αναγνωρίστηκε με βάση το ΔΛΠ 18,
- δεσμεύσεις παροχής δανείου με επιτόκια χαμηλότερα εκείνων της αγοράς. Μια τέτοια δέσμευση αναγνωρίζεται αρχικά, από τον εκδότη της, στην εύλογή της αξία και στη συνέχεια αποτιμάται στο υψηλότερο ποσό μεταξύ του ποσού που αναγνωρίστηκε με βάση το ΔΛΠ 37 και του ποσού που αναγνωρίστηκε αρχικά, μειωμένο κατά τη σωρευμένη απόσβεση που αναγνωρίστηκε με βάση το ΔΛΠ 18.

3.3.6 ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ

Οι ενέργειες μιας οικονομικής οντότητας που αποσκοπούν στον περιορισμό του χρηματοοικονομικού κινδύνου, ο οποίος προκύπτει από μεταβολές στις τιμές της αγοράς, μέσω της αγοράς ή πώλησης παραγώγων, αφορούν στην αντιστάθμιση κινδύνου. Με την αντιστάθμιση προσδιορίζονται ένα ή περισσότερα μέσα αντιστάθμισης έτσι ώστε η μεταβολή των στοιχείων αυτών να συμψηφίσει τη μεταβολή ενός αντισταθμισμένου στοιχείου συνολικά ή μεμονωμένα (Grant Thornton, 2009, σ. 827 -1026).

3.3.6.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

Η ύπαρξη αντισταθμιστικής σχέσης προϋποθέτει ότι : (α) η αντιστάθμιση είναι άκρως αποτελεσματική και (β) η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης είναι αξιόπιστη.

Η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης κρίνεται από το βαθμό επίτευξης συμψηφισμού των μεταβολών της εύλογης αξίας ή των ταμειακών ροών που αποδίδονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται σύμφωνα με την αρχική τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου για την συγκεκριμένη αντισταθμιστική σχέση (ΔΛΠ 39, παρ. 9).

3.3.6.2 ΜΕΣΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

Το ΔΛΠ 39 δεν περιορίζει τις συνθήκες προσδιορισμού ενός παραγώγου ως μέσο αντιστάθμισης, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις που θέτει , εκτός της περίπτωσης ορισμένων πωληθέντων δικαιωμάτων προαίρεσης. Έτσι, ένα μη παράγωγο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση είναι δυνατόν να προσδιοριστεί ως μέσο αντιστάθμισης παρά μόνο για την αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου (ΔΛΠ 39, παρ. 72).

Η αποτίμηση της αξίας ενός μέσου αντιστάθμισης γίνεται στο σύνολό του και έτσι η οικονομική οντότητα προσδιορίζει τη σχέση αντιστάθμισης για ένα αντισταθμιστικό μέσο χωρίς να το διαχωρίζει. Ωστόσο, εξαιρούνται : (α) ο διαχωρισμός της εσωτερικής αξίας από τη διαχρονική αξία ενός συμβολαίου δικαιώματος προαίρεσης ,(β) ο προσδιορισμός, μόνο, της μεταβολής της εσωτερικής του αξίας ως μέσο αντιστάθμισης, χωρίς τις μεταβολές στη διαχρονική του αξία και (γ) ο διαχωρισμός του στοιχείου του επιτοκίου και της τρέχουσας τιμής ενός προθεσμιακού συμβολαίου (ΔΛΠ 39, παρ. 74).

Το ΔΛΠ 39 επιτρέπει την αναγνώριση ενός στοιχείου ως αντισταθμιστικό μέσο για περισσότερα από ένα είδη κινδύνου με την προϋπόθεση όμως, τον σαφή προσδιορισμό των αντισταθμιζόμενων κινδύνων, την απόδειξη αποτελεσματικότητας αντιστάθμισης και την επιβεβαίωση αντιστοίχισης του μέσου με τους διάφορους κινδύνους (ΔΛΠ 39, παρ. 76).

Επιπλέον, είναι εφικτό μια οικονομική οντότητα να χρησιμοποιήσει περισσότερα από ένα παράγωγα για λόγους αντιστάθμισης κινδύνου, όπως η χρήση δύο ή περισσότερων παραγώγων όπου το ένα θα αντισταθμίζει το κίνδυνο που προέρχεται από το άλλο (ΔΛΠ 39, παρ. 77).

3.3.6.3 ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η λογιστική της αντιστάθμισης χρησιμοποιείται προκειμένου να περιοριστεί ή εξαλειφθεί η μεταβολή της τιμής ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης που ορίζεται ως αντισταθμισμένο στοιχείο και μπορεί να είναι είτε αναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις, είτε μια βέβαιη δέσμευση, είτε μια πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή κ.α. (ΔΛΠ 39, παρ. 78).

Μια οικονομική οντότητα μπορεί να αντισταθμίσει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ως προς την εύλογή του αξία ή τις ταμιακές του ροές εφόσον μπορεί να μετρήσει με αξιοπιστία την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης (ΔΛΠ 39, παρ. 81).

Το τμήμα μιας αντιστάθμισης εύλογης αξίας που αφορά την έκθεση στον κίνδυνο επιτοκίου ενός χαρτοφυλακίου χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων, μπορεί να προσδιοριστεί με βάση ένα ποσό συναλλάγματος. Επομένως, εάν το χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει τόσο περιουσιακά στοιχεία όσο και υποχρεώσεις τότε αυτό το ποσό συναλλάγματος αποτελεί αντίστοιχα ποσό περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων. Εντούτοις, απαγορεύεται ο προσδιορισμός ενός καθαρού ποσού που περιλαμβάνει τόσο περιουσιακά στοιχεία όσο και υποχρεώσεις (ΔΛΠ 39, παρ. 81Α).

Στην περίπτωση που το αντισταθμισμένο στοιχείο αποτελεί μη χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, τότε αυτό είναι δυνατόν να αντισταθμίζεται είτε έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου, είτε έναντι παντός κινδύνου στο σύνολό του, όταν καθίσταται αδύνατον να απομονωθεί η επιρροή που οι συγκεκριμένοι κίνδυνοι έχουν στις ταμιακές ροές ή στην εύλογη αξία (ΔΛΠ 39, παρ. 82).

3.3.6.4 ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Το ΔΛΠ 39 επιτρέπει την αντιστάθμιση ομάδος περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με την προϋπόθεση τα στοιχεία που αποτελούν την ομάδα να έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά και να μοιράζονται την έκθεση στον κίνδυνο για τον οποίο γίνεται η αντιστάθμιση. Έτσι, η συνολική μεταβολή της εύλογης αξίας της ομάδος των στοιχείων, εξαιτίας του αντισταθμισμένου κινδύνου, πιθανολογείται να είναι περίπου ανάλογη της αντίστοιχης μεταβολής των επιμέρους στοιχείων της ομάδας (ΔΛΠ 39, παρ. 83).

3.3.6.5 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

Η λογιστική αντιστάθμιση αποσκοπεί στην λογιστική καταγραφή των μεταβολών της εύλογης αξίας τόσο του αντισταθμιζόμενου στοιχείου όσο και του μέσου αντιστάθμισης καθώς και στην αναγνώριση των σχετικών μεταβολών στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39, παρ. 85).

Το πρότυπο αναγνωρίζει τρία είδη αντιστάθμισης (ΔΛΠ 39, παρ. 86) :

1. **αντιστάθμιση εύλογης αξίας** : αφορά στην αντιστάθμιση των κινδύνων που μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα λόγω μεταβολών της εύλογης αξίας για ένα αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ή μη αναγνωρισμένη βέβαιη δέσμευση ή μέρος αυτών,
2. **αντιστάθμιση ταμειακών ροών** : καλύπτει την αντιστάθμιση κινδύνων που μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα λόγω μεταβολών στις ταμειακές ροές και σχετίζεται με αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ή πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή,
3. **αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση στο εξωτερικό** .

Ο λογιστικός χειρισμός των τριών ειδών αντιστάθμισης από την εκάστοτε οικονομική οντότητα έχει ως εξής :

1. **αντιστάθμιση εύλογης αξίας** (ΔΛΠ 39, παρ. 89) : αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα το κέρδος/ζημία που προκύπτει από μεταβολές της εύλογης αξίας του μέσου

αντιστάθμισης ή του τμήματος της λογιστικής αξίας του μέσου αντιστάθμισης που αφορά στοιχείο σε ξένο νόμισμα και αποτιμάται με βάση το ΔΛΠ 21 . Έπειτα, αναπροσαρμόζεται η λογιστική αξία του αντισταθμιζόμενου στοιχείου με βάση το κέρδος/ζημία που προκύπτει από αυτό και σχετίζεται με τον αντισταθμισμένο κίνδυνο. Επιπλέον, αν η οικονομική οντότητα προσδιορίζει μια μη αναγνωρισμένη, βέβαιη, δέσμευση ως αντισταθμισμένο στοιχείο τότε η σχετική συνολική μεταβολή της εύλογης αξίας της δέσμευσης που αφορά τον αντισταθμισμένο κίνδυνο αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση με αναγνώριση του αντίστοιχου κέρδους ή ζημίας στα αποτελέσματα. Στα αποτελέσματα αναγνωρίζονται επίσης και οι μεταβολές στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης.

2. **αντιστάθμιση ταμειακών ροών** : το τμήμα του κέρδους/ζημίας που προέρχεται από το αντισταθμιστικό μέσο και μπορεί να τεκμηριωθεί ως αποτελεσματική αντιστάθμιση, καταχωρείται απευθείας στα ίδια κεφάλαια μέσω της Κατάστασης Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων. Από την άλλη, το μη-αποτελεσματικό μέρος του κέρδους ή της ζημίας του μέσου αντιστάθμισης καταχωρείται στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39, παρ. 95).
3. **αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση στο εξωτερικό** : η οικονομική οντότητα (ΔΛΠ 39, παρ. 102) : (α) καταχωρεί απευθείας στα ίδια κεφάλαια μέσω της Κατάστασης των Λοιπών Συνολικών Εισοδημάτων το τμήμα του κέρδους/ζημίας του αντισταθμιστικού μέσου που θεωρείται ως αποτελεσματική αντιστάθμιση και (β) καταχωρεί στα αποτελέσματα το τμήμα που αναγνωρίζεται ως αναποτελεσματικό σκέλος. Ακόμη, η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει στα αποτελέσματα το κέρδος/ζημία από το μέσο αντιστάθμισης που αφορά στο αποτελεσματικό μέρος της αντιστάθμισης κατά τη διάθεση της εκμετάλλευσης στο εξωτερικό (ΔΛΠ 39, παρ. 102).

Προκειμένου να εφαρμοστεί η λογιστική αντιστάθμισης σε μια σχέση αντιστάθμισης είναι σημαντικό να τηρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις (ΔΛΠ 39, παρ. 88) :

- η αντισταθμιστική σχέση έχει επίσημα προσδιορισθεί και τεκμηριωθεί από την οικονομική οντότητα κατά την έναρξη της αντιστάθμισης, όπως επίσης και η επιδίωξη της οικονομικής οντότητας σε σχέση με την διαχείριση του κινδύνου και τη στρατηγική για την αντιστάθμιση. Το πρότυπο καθορίζει το περιεχόμενο της αναφοράς της οικονομικής οντότητας σχετικά με την τεκμηρίωση,

- η αντιστάθμιση αναμένεται να είναι άκρως αποτελεσματική και να μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα,
- η οικονομική οντότητα στην περίπτωση μιας αντιστάθμισης ταμιακών ροών πρέπει να θεωρεί πολύ πιθανή την προσδοκώμενη συναλλαγή που σχετίζεται με την αντιστάθμιση και να επηρεάζεται από τον κίνδυνο μεταβολής των ταμειακών ροών,
- η οικονομική οντότητα αξιολογεί συνεχώς την αντιστάθμιση, καθορίζοντάς την κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι άκρως αποτελεσματική για όλες τις περιόδους που σχετίζεται.

3.4 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 7 : ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

3.4.1 ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ΔΠΧΑ 7 είναι να προσδιορίσει όλες τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις που σχετίζονται με τα χρηματοοικονομικά μέσα και πρέπει να παρουσιάζονται από τις οικονομικές οντότητες στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις.

Οι γνωστοποιήσεις είναι πολύ σημαντικές διότι λειτουργούν ως μέσο επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών και της εκάστοτε οικονομικής οντότητας. Συγκεκριμένα, μέσω των πληροφοριών αυτών παρέχεται στους χρήστες η δυνατότητα :

- αξιολόγησης της σπουδαιότητας των χρηματοοικονομικών μέσων καθώς και προσδιορισμού της οικονομικής θέσης και απόδοσης της οντότητας,
- κατανόησης του βαθμού κινδύνου στον οποίο είναι εκτεθειμένη η οντότητα καθώς και την φύση του κινδύνου κατά την ημερομηνία αναφοράς (ΔΠΧΑ7, παρ. 1).

3.4.2 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το πρότυπο εφαρμόζεται για όλες τις οικονομικές οντότητες και τα χρηματοοικονομικά μέσα ,περιλαμβάνοντας χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39 και μη αναγνωρισμένα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 7, αν και βρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής του ΔΛΠ 39. Ακόμη, εφαρμόζεται για συμβόλαια αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39 (ΔΠΧΑ 7, παρ. 4 και 5).

3.4.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στις περιπτώσεις όπου κρίνεται απαραίτητο η οικονομική οντότητα να εμφανίζει γνωστοποιήσεις ανά κατηγορία χρηματοοικονομικών μέσων, απαιτείται η ομαδοποίηση των χρηματοοικονομικών μέσων σε κατηγορίες που ανταποκρίνονται στη φύση των γνωστοποιούμενων πληροφοριών. Ωστόσο, θα πρέπει να αποφευχθεί η υπερβολική λεπτομέρεια στις οικονομικές καταστάσεις διότι κάτι τέτοιο μπορεί να οδηγήσει στην συγκάλυψη σημαντικών πληροφοριών (ΔΠΧΑ 7, παρ. 6).

Η ομαδοποίηση των χρηματοοικονομικών μέσων συνεπάγεται την διάκρισή τους σε εκείνα που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος και σε εκείνα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία, ενώ η οικονομική οντότητα αντιμετωπίζει χωριστά τα χρηματοοικονομικά μέσα που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 7.

Μετά την κατηγοριοποίηση, γνωστοποιούνται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης ή στις Σημειώσεις (ΔΠΧΑ 7, παρ. 8-11) : (α) τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, εμφανίζοντας χωριστά όσες προσδιορίστηκαν στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση και όσες κατατάσσονται ως προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση (ΔΛΠ 39), (β) οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, (γ) τα δάνεια και οι απαιτήσεις, (δ) τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και (ε) οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος.

3.4.4 ΕΠΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Στην περίπτωση επανακατάταξης (μεταφοράς) ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που πριν τη μεταφορά αποτιμούνταν στο κόστος ή στο αποσβεσμένο κόστος αντί στην εύλογη αξία ή και αντίστροφα, γνωστοποιούνται οι λόγοι της επανακατάταξης καθώς και τα σχετικά ποσά (ΔΠΧΑ 7, παρ. 12).

Εάν η επανακατάταξη αφορά συγκεκριμένα τις κατηγορίες των διαθεσίμων προς πώληση ή των χρηματοοικονομικών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, θα πρέπει να γνωστοποιούνται (ΔΠΧΑ 7, παρ. 12Α) :

- ο το σχετικό ποσό του στοιχείου που επαναταξινομήθηκε,
- οι λογιστικές και εύλογες αξίες όλων των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για τα οποία έγινε επανακατάταξη στην τρέχουσα και σε προηγούμενες περιόδους έως τη στιγμή που έγινε παύση αναγνώρισης για τα στοιχεία,
- ο σπάνια γεγονότα ή περιστάσεις που εξηγούν τους λόγους της επανακατάταξης,
- ο η εύλογη αξία του κέρδους/ζημίας που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα (ή σε άλλα συνολικά έσοδα) κατά την συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς που προέρχεται από το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο,
- ο η εύλογη αξία του κέρδους/ζημίας που θα είχε αναγνωριστεί στα αποτελέσματα (ή σε άλλα συνολικά έσοδα) στην περίπτωση που δεν θα είχε γίνει η επανακατάταξη καθώς και τα κέρδη/ζημίες, έσοδα/δαπάνες που δημιουργήθηκαν μετά την επανακατάταξη και καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα για κάθε περίοδο αναφοράς,
- ο το αποτελεσματικό κατά την ημερομηνία επανακατάταξης επιτόκιο και τα ποσά των ταμειακών ροών που αναμένει να εισπράξει η οικονομική οντότητα.

Όσον αφορά τις εξασφαλίσεις, θα πρέπει η οικονομική οντότητα να γνωστοποιεί την λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που έχουν ενεχυριαστεί ως εξασφαλίσεις για υποχρεώσεις ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις, καθώς και τους συμβατικούς όρους που διέπουν την ενεχυρίαση (ΔΠΧΑ 7, παρ. 14).

Ενώ, στην περίπτωση λήψης εξασφαλίσεων που αφορούν χρηματοοικονομικά ή μη περιουσιακά στοιχεία που μπορεί να πουλήσει ή να επανεχυριάσει η οικονομική οντότητα, θα πρέπει να γνωστοποιείται η εύλογη αξία των ληφθέντων εξασφαλίσεων καθώς και οποιασδήποτε πωληθείσα ή επανεχυριασθείσα εξασφάλιση μαζί με την, τυχόν, δέσμευση της επιστροφής, αρκεί να μην υπάρχει αθέτηση υποχρεώσεων. Επίσης, θα πρέπει να γνωστοποιούνται οι συμβατικοί όροι που διέπουν τη χρήση των εξασφαλίσεων (ΔΠΧΑ 7, παρ. 15).

3.4.5 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

- I. **Λογαριασμός πρόβλεψης για ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις :** Στην περίπτωση όπου η οικονομική οντότητα έχει απομειώσει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εξαιτίας της ύπαρξης πιστωτικών ζημιών (επισφαλών απαιτήσεων) και η απομείωση καταχωρήθηκε σε ξεχωριστό λογαριασμό αντί της άμεσης μείωσης της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου, τότε θα πρέπει να γνωστοποιηθεί η συμφωνία των μεταβολών στο σχετικό λογαριασμό για αυτές τις κατηγορίες των περιουσιακών στοιχείων (ΔΠΧΑ 7, παρ. 16).
- II. **Σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα με πολλαπλά ενσωματωμένα παράγωγα :** Στην περίπτωση που έχουν εκδοθεί χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία περιλαμβάνουν τόσο στοιχεία υποχρέωσης, όσο και στοιχεία ιδίων κεφαλαίων και περιέχουν ατομικά, πολλαπλά ενσωματωμένα παράγωγα με αλληλεξαρτώμενες αξίες, η οικονομική οντότητα πρέπει να γνωστοποιήσει τα σχετικά χαρακτηριστικά των χρηματοοικονομικών μέσων (ΔΠΧΑ 7, παρ. 17).
- III. **Ανεξόφλητα χρέη και αθετήσεις :** Η οικονομική οντότητα πρέπει να γνωστοποιήσει τις παρακάτω πληροφορίες σχετικά με τα πληρωτέα δάνεια που υφίστανται κατά την ημερομηνία αναφοράς (ΔΠΧΑ 7, παρ. 18) : (α) τη λογιστική αξία των πληρωτέων δανείων που βρίσκονται σε αθέτηση, (β) την ανάλυση που αφορά τις αθετήσεις που έγιναν κατά την περίοδο, σε σχέση με τους τόκους, το κεφάλαιο, την εξόφληση των συγκεκριμένων πληρωτέων δανείων ή το χρεολυτικό απόθεμα, (γ) την περίπτωση που αποκαταστάθηκε η αθέτηση ή έγινε επαναδιαπραγμάτευση των όρων των πληρωτέων δανείων πριν την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων.

IV. **Έσοδα – Έξοδα – Κέρδη – Ζημίες :** Όσον αφορά τα έσοδα, έξοδα, κέρδη ή ζημίες και τις γνωστοποιήσεις ισχύουν τα εξής (ΔΠΧΑ 7, παρ. 20) :

- τα καθαρά κέρδη/ζημίες που προέρχονται από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που αποτιμήθηκαν ως χρηματοοικονομικά μέσα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, με ξεχωριστή εμφάνιση εκείνων που αφορούν περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που ορίστηκαν κατά την αρχική αναγνώριση σε σχέση με εκείνα που κατατάχθηκαν ως προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση (βάσει του ΔΛΠ 39),
- τα καθαρά κέρδη/ζημίες που αναγνωρίστηκαν απευθείας στα ίδια κεφάλαια και πηγάζουν από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση για την περίοδο καθώς και τα σχετικά κέρδη/ζημίες που καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα,
- τα καθαρά κέρδη/ζημίες από επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι τη λήξη, από δάνεια και απαιτήσεις καθώς και από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος,
- τα συνολικά έσοδα/έξοδα από τόκους όπως αυτά προκύπτουν με χρήση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις που δεν αποτιμούνται ως χρηματοοικονομικά μέσα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων,
- τα έσοδα και έξοδα από αμοιβές (εκτός των προαναφερθέντων ποσών που αφορούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία-υποχρεώσεις που δεν αποτιμούνται ως χρηματοοικονομικά μέσα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων) καθώς και καταπιστευματικές και συναφείς δραστηριότητες που οδηγούν σε κατοχή ή επένδυση περιουσιακών στοιχείων εξ ονόματος ιδιωτών, καταπιστευμάτων, προγραμμάτων συνταξιοδοτικών παροχών και άλλων ιδρυμάτων,
- τα έσοδα από δεδουλευμένους τόκους που προέρχονται από απομειωμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία,
- τα ποσά που αφορούν ζημίες απομείωσης και αφορούν κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

V. **Εύλογη Αξία :** Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί την εύλογη αξία κάθε κατηγορίας χρηματοοικονομικού μέσου με σκοπό την σύγκρισή τους με την αντίστοιχη λογιστική τους αξία (ΔΠΧΑ 7, παρ. 25). Συγκεκριμένα, η οικονομική οντότητα προσδιορίζει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου με βάση την μέθοδο αποτίμησης και σε

περίπτωση διαφοράς μεταξύ της εύλογης αξίας και εκείνης της αξίας που προσδιορίστηκε κατά την αρχική αναγνώριση, προχωρά στην γνωστοποίηση των παρακάτω στοιχείων για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου (ΔΠΧΑ 7, παρ. 28) :

- η λογιστική πολιτική που εφαρμόζεται σχετικά με την αναγνώριση της διαφοράς στα αποτελέσματα και
- η συμφωνία των μεταβολών στο υπόλοιπο της αθροιστικής διαφοράς που δεν έχει ακόμη αναγνωρισθεί στα αποτελέσματα στην αρχή και στο τέλος της περιόδου καθώς και το σχετικό ποσό.

3.4.6 ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΓΟΡΑΣ, ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Σύμφωνα με τα όσα ορίζει το ΔΠΧΑ 7, η οικονομική οντότητα πρέπει να γνωστοποιεί κάθε κίνδυνο που σχετίζεται με τα χρηματοοικονομικά μέσα, την έκθεσή της σε αυτούς καθώς και πλήρη ανάλυσή τους (πολιτικές, στόχους και διαδικασίες διαχείρισης), το πώς προέκυψαν αυτοί οι κίνδυνοι, η μέθοδος μέτρησης κάθε κινδύνου καθώς και οι μεταβολές που έχουν προκύψει στα στοιχεία σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο (ΔΠΧΑ 7, παρ. 33). Επιπροσθέτως, εάν τα ποσοτικά στοιχεία που γνωστοποιούνται σχετικά με την έκθεση της οντότητας στους κινδύνους θεωρηθούν μη επαρκή, η οικονομική οντότητα θα πρέπει να προχωρήσει στη γνωστοποίηση πιο επαρκών πληροφοριών (ΔΠΧΑ 7, παρ. 35).

Όσον αφορά το χρηματοπιστωτικό τομέα και τη λειτουργία των τραπεζών, οι πιο σημαντικοί κίνδυνοι είναι ο κίνδυνος αγοράς, ο πιστωτικός κίνδυνος και ο κίνδυνος ρευστότητας. Ακόμη, η γνωστοποίηση των τριών αυτών κινδύνων, από τις τράπεζες, στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις, αποτελούν βασικό κριτήριο με βάση το οποίο ελέγχεται η συμμόρφωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στις διατάξεις που ορίζει το ΔΠΧΑ 7 σχετικά με την γνωστοποίηση των κινδύνων.

Σχετικά με τον κίνδυνο αγοράς πρέπει να γνωστοποιείται (ΔΠΧΑ 7, παρ. 40) : (α) η ανάλυση ευαισθησίας που αφορά όλους τους κινδύνους αγοράς της οικονομικής οντότητας συμπεριλαμβανομένων των επιδράσεών τους στα ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα, (β) οι

υποθέσεις και η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την κατάρτιση της ανάλυσης ευαισθησίας, (γ) οι αλλαγές σε υποθέσεις και στη μεθοδολογία κατάρτισης της ανάλυσης ευαισθησίας που χρησιμοποιούνταν από την οικονομική οντότητα, καθώς και πλήρη επεξήγηση των λόγων που επέφεραν τις αλλαγές.

Εντούτοις, εάν η ανάλυση ευαισθησίας που γνωστοποιεί μια οικονομική οντότητα δεν είναι επαρκής για την κατανόηση της έκτασης του κινδύνου, τότε θα πρέπει να προχωρήσει σε γνωστοποίηση αυτού του γεγονότος καθώς και εξήγηση των λόγων που η ανάλυση ευαισθησίας δεν αντιπροσωπεύει επαρκώς το επίπεδο του κινδύνου (ΔΠΧΑ 7, παρ.42).

Στην περίπτωση του πιστωτικού κινδύνου, θα πρέπει να γνωστοποιείται για κάθε χρηματοοικονομικό μέσο (ΔΠΧΑ 7, παρ. 36) : (α) τα στοιχεία που αφορούν την πιστωτική ποιότητα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που δεν έχουν υποστεί απομείωση και δεν είναι σε καθυστέρηση, (β) το αντιπροσωπευτικό μέγεθος της μέγιστης έκθεσης της οικονομικής οντότητας σε πιστωτικό κίνδυνο χωρίς να ληφθούν υπόψη τυχόν εξασφαλίσεις ή άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις, και (γ) περιγραφή των εξασφαλίσεων που έχουν ληφθεί καθώς και των άλλων πιστωτικών αναβαθμίσεων και το αποτέλεσμά τους.

Τέλος, σε ότι αφορά στον κίνδυνο ρευστότητας, η οικονομική οντότητα πρέπει να γνωστοποιήσει ανάλυση των περιόδων που λήγουν οι μη παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αλλά και οι παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις καθώς και να προχωρήσει σε μια περιγραφή του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζει τον κίνδυνο ρευστότητας των δύο αυτών στοιχείων (ΔΠΧΑ 7, παρ. 39).

3.5 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΛΠ ΚΑΙ ΔΠΧΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Προτού ψηφιστεί ο Ν. 4308/14 τα ΕΛΠ δεν όριζαν κάποιο ξεχωριστό πλαίσιο λογιστικής αντιμετώπισης των χρηματοοικονομικών μέσων, παρά μόνο ξεχωριστούς λογιστικούς χειρισμούς για κάθε μια κατηγορία στοιχείου που προσδιορίζονταν ως χρηματοοικονομικό μέσο. Εντούτοις, με την ψήφισή του, υιοθετούνται διατάξεις (Άρθρα 19, 24) σχετικές με την λογιστική αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών μέσων και αντίστοιχες με αυτές των ΔΠΧΑ.

Πριν την εφαρμογή του Ν. 4308/14 , τα ΕΛΠ και ΔΠΧΑ εμφάνιζαν σημαντικές διαφορές, σε σχέση με την διαχείριση των χρηματοοικονομικών μέσων, οι οποίες είναι κυρίως οι εξής :

- Στα ΕΛΠ υπήρχε διακεκριμένη αναγνώριση και λογιστικοί χειρισμοί με βάση τους λογαριασμούς του ΕΓΛΣ σε αντίθεση με τα ΔΠΧΑ που προέβλεπαν συνολική θεώρηση των χρηματοοικονομικών μέσων ως μια ομάδα .Επιπροσθέτως, στα ΕΛΠ απουσίαζε η έννοια της λογιστικής αντιστάθμισης και οτιδήποτε σχετικό με το λογιστικό πλαίσιο χειρισμού των αντισταθμίσεων (Ντζανάτος, 2008) ,σε αντίθεση με το ΔΛΠ 39 που καθορίζει συγκεκριμένες διαδικασίες για τον λογιστικό χειρισμό των στοιχείων της αντιστάθμισης.
- Σχετικά με τις μεθόδους αποτίμησης, τα ΔΠΧΑ προσδιορίζουν τέσσερις ομάδες χρηματοοικονομικών μέσων στις οποίες αντιστοιχούν συγκεκριμένες μέθοδοι αποτίμησης. Αντιθέτως στα ΕΛΠ, απαγορεύονταν η χρήση της εύλογης αξίας και τα στοιχεία καταχωρούνταν στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της αξίας κτήσης και της τρέχουσας αξίας ενώ, στις περιπτώσεις υποτίμησης, ο υπολογισμός της ζημίας πραγματοποιούνταν με την χρήση διαφορετικών μεθόδων.
- Στις περιπτώσεις απομείωσης, τα ΔΠΧΑ ορίζουν συγκεκριμένο πλαίσιο υπολογισμού της απομείωσης για κάθε κατηγορία στοιχείου, ενώ τα ΕΛΠ προέβλεπαν ότι η αποτίμηση γίνεται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ κτήσης και τρέχουσας αξίας. Έτσι, στην περίπτωση που η τρέχουσα αξία ήταν χαμηλότερη από την αξία κτήσης αναγνωρίζονταν και οι αντίστοιχες προβλέψεις.. Για παράδειγμα, στα ΕΛΠ, οι μετοχές που προέρχονταν από ανώνυμες εταιρίες αποτιμούνταν κατά είδος στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της αξίας κτήσης και της τρέχουσας αξίας (Ν. 2190/20, άρθρα 43 και 43α). Η, τυχόν, διαφορά που προέκυπτε (στην περίπτωση όπου η αξία κτήσης ήταν υψηλότερη της τρέχουσας αξίας), οδηγούσε στο σχηματισμό πρόβλεψης η οποία επιβάρυνε τα αποτελέσματα χρήσεως. Επίσης, νομοθετικά επιτρέπονταν αναστροφές των προβλέψεων. Ανάλογες ρυθμίσεις ίσχυαν τόσο για τις ομολογίες όσο και τα μερίδια των αμοιβαίων κεφαλαίων.
- Τέλος, τα ΕΛΠ παρά το γεγονός ότι προέβλεπαν γνωστοποίηση πληροφοριών για τις ξεχωριστές κατηγορίες λογαριασμών, οι γνωστοποιήσεις αυτές δεν ήταν τόσο εκτενείς όσο αυτές που ορίζονται από το ΔΠΧΑ 7. Επιπροσθέτως, το ΔΠΧΑ 7 αναφέρει συγκεκριμένες γνωστοποιήσεις για τη λογιστική αντιστάθμιση, κάτι που απουσίαζε παντελώς από τα ΕΛΠ, πριν την εφαρμογή του Ν. 4308/14.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η εμπειρική έρευνα που διεξήχθη και αφορά σε τέσσερις συστημικές τράπεζες οι οποίες λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα και είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Συγκεκριμένα, οι τράπεζες αυτές είναι η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η Τράπεζα Πειραιώς, η Alphabank και η Eurobank, ενώ, σκοπός της έρευνας είναι να προσδιοριστεί ο δείκτης συμμόρφωσης (COMPL) των τεσσάρων τραπεζών στα όσα ορίζει το Δ.Π.Χ.Α. 7 σχετικά με την δημοσιοποίηση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν και έχουν να διαχειριστούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και να ελεγχθεί εάν υφίσταται θετική ή αρνητική συσχέτιση μεταξύ του προσδιοριζόμενου δείκτη συμμόρφωσης και ορισμένων παραγόντων, οι οποίοι είναι : (α) το μέγεθος του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος (SIZE), (β) ο δείκτης αγοραίας κεφαλαιοποίησης προς την λογιστική αξία (MTB), (γ) η κερδοφορία των τραπεζών (ROA), (δ) η κρίση (CRISIS) και (ε) το PSI.

Στα πλαίσια πραγματοποίησης της έρευνας, εξετάστηκαν οι τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων συστημικών τραπεζών για τις χρονικές περιόδους 2005 έως 2015. Έπειτα, με βάση αυτές τις πληροφορίες και προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός συμμόρφωσης των τραπεζών στα όσα ορίζει το Δ.Π.Χ.Α. 7, χρησιμοποιήθηκε η ψευδομεταβλητή COMPL (Compliance).

Η ψευδομεταβλητή COMPL λαμβάνει την τιμή 1 όταν μια τράπεζα συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του Δ.Π.Χ.Α. 7 και 0 σε κάθε άλλη περίπτωση. Επιπλέον, η ψευδομεταβλητή COMPL είναι η εξαρτημένη μεταβλητή στο υπόδειγμά μας - όπως αυτό αναλύεται στην υποενότητα 4.2 – η οποία εξαρτάται από τις μεταβλητές SIZE, MTB (Market to Book value), ROA (Return on Assets) καθώς και τις ψευδομεταβλητές CRISIS και PSI.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή **SIZE** ορίζεται ως ο λογάριθμος της αγοραίας κεφαλαιοποίησης. Επιπλέον, η μεταβλητή αυτή σχετίζεται θετικά με τον δείκτη συμμόρφωσης (COMPL) και πιο συγκεκριμένα, όσο μεγαλύτερο είναι το μέγεθος ενός οργανισμού, τόσο μεγαλύτερα ποσοστά συμμόρφωσης εμφανίζει (Ballas and Tzovas, 2010).

Η ανεξάρτητη μεταβλητή **MTB** (Market to Book value) ορίζεται ως ο δείκτης της αγοραίας κεφαλαιοποίησης προς την λογιστική αξία. Με βάση αυτή τη μεταβλητή, οι έρευνες δείχνουν ότι ένας τρόπος προκειμένου οι περισσότεροι κερδοφόροι επιχειρήσεις να ξεχωρίσουν από τις λιγότερο κερδοφόρες επιχειρήσεις και επομένως να αποκτήσουν μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς είναι να προσφύγουν στην εθελοντική κοινοποίηση πληροφοριών (Renders and Gaeremynck, 2007).

Η ανεξάρτητη μεταβλητή **ROA** (Return On Assets) ορίζεται ως ο δείκτης κερδών προς το σύνολο του ενεργητικού. Σχετικά με τη μεταβλητή αυτή, οι Linsley et al. (2006) διερευνώντας τις τράπεζες στον Καναδά και την Αγγλία κατέληξαν στο ότι δεν υπάρχει κάποια σημαντική σχέση μεταξύ κερδοφορίας και γνωστοποίησης κινδύνου. Εντούτοις, ο Miihkinen (2012) υποστήριξε ότι οι οργανισμοί με χαμηλή κερδοφορία γνωστοποιούν περισσότερες, σχετικές με τον κίνδυνο πληροφορίες σε αντίθεση με επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλά ποσοστά κερδοφορίας.

Έτσι, με βάση τις παραπάνω πληροφορίες, προκύπτουν οι εξής ερευνητικές υποθέσεις:

H1 : Η μεταβλητή **SIZE** αναμένεται να συσχετίζεται θετικά με την μεταβλητή **COMPL**.

H2 : Η μεταβλητή **MTB** αναμένεται να συσχετίζεται θετικά με την μεταβλητή **COMPL**.

H3 : Η μεταβλητή **ROA** αναμένεται να συσχετίζεται αρνητικά με την μεταβλητή **COMPL**.

Όσον αφορά στις ψευδομεταβλητές **CRISIS** και **PSI** δεν υπήρξαν διαθέσιμες πληροφορίες στη βιβλιογραφία που να αναφέρονται στο πως αυτές οι ψευδομεταβλητές συσχετίζονται με τον δείκτη συμμόρφωσης **COMPL**.

4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Το υπόδειγμα που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα και βασίζεται στη λογιστική παλινδρόμηση (logistic regression) δείχνει πώς επηρεάζεται ο δείκτης συμμόρφωσης COMPL από μεταβολές στο SIZE (μέγεθος τράπεζας), στο MTB (δείκτης αγοραίας κεφαλαιοποίησης προς λογιστική αξία) και στο ROA (κερδοφορία) και έχει ως εξής :

$$\mathbf{COMPL}_{i,t} = \mathbf{a}_0 + \mathbf{a}_1\mathbf{SIZE}_{i,t} + \mathbf{a}_2\mathbf{MTB}_{i,t} + \mathbf{a}_3\mathbf{ROA}_{i,t} + \mathbf{e}_{i,t} \quad (1)$$

Όπου :

$\mathbf{COMPL}_{i,t}$ = ο δείκτης συμμόρφωσης της τράπεζας i στο χρόνο t

$\mathbf{SIZE}_{i,t}$ = το μέγεθος της τράπεζας i στο χρόνο t

$\mathbf{MTB}_{i,t}$ = ο δείκτης αγοραίας κεφαλαιοποίησης προς λογιστική αξία της τράπεζας i στο χρόνο t

$\mathbf{ROA}_{i,t}$ = η κερδοφορία της τράπεζας i στο χρόνο t

$\mathbf{e}_{i,t}$ = τα κατάλοιπα της λογιστικής παλινδρόμησης

Στο παραπάνω υπόδειγμα εισάγαμε ψευδομεταβλητές βάσει των οποίων το υπόδειγμα μετατράπηκε ως εξής :

$$\mathbf{COMPL}_{i,t} = \mathbf{b}_0 + \mathbf{b}_1\mathbf{SIZE}_{i,t} + \mathbf{b}_2\mathbf{MTB}_{i,t} + \mathbf{b}_3\mathbf{ROA}_{i,t} + \mathbf{b}_4\mathbf{CRISIS}_{i,t} + \mathbf{e}_{i,t} \quad (2)$$

$$\mathbf{COMPL}_{i,t} = \mathbf{c}_0 + \mathbf{c}_1\mathbf{SIZE}_{i,t} + \mathbf{c}_2\mathbf{MTB}_{i,t} + \mathbf{c}_3\mathbf{ROA}_{i,t} + \mathbf{c}_4\mathbf{PSI}_{i,t} + \mathbf{e}_{i,t} \quad (3)$$

Όπου :

$CRISIS_{i,t}$ = ψευδομεταβλητή που παίρνει την τιμή 0 για το έτος 2005 έως και το έτος 2009 και την τιμή 1 για το έτος 2010 έως το έτος 2015 στην διάρκεια των οποίων υφίστανται και η οικονομική κρίση στην Ελλάδα.

$PSI_{i,t}$ = ψευδομεταβλητή που παίρνει την τιμή 0 για όλα τα έτη από το 2005 έως το 2015 με εξαίρεση το έτος 2011 όπου παίρνει την τιμή 1 λόγω απομείωσης του Ελληνικού χρέους κατά ένα ποσοστό από τον ιδιωτικό τομέα.

4.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Πίνακας Περιγραφικής Στατιστικής

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ως δείγμα τα τέσσερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Τράπεζα Πειραιώς, Eurobank και Alphabank) που είναι εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ενώ τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν από τις τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων τραπεζών και αφορούν τη χρονική περίοδο από το έτος 2005 έως το έτος 2015.

Ακολουθεί ο πίνακας 1.1 ο οποίος περιλαμβάνει διάφορα περιγραφικά, στατιστικά στοιχεία και συγκεκριμένα τη μέση τιμή, τη διάμεσο, το μέγιστο όριο, το ελάχιστο όριο καθώς και την τυπική απόκλιση αντίστοιχα για κάθε μία από τις βασικές μεταβλητές του υποδείγματος.

Πίνακας 1.1

Περιγραφικά Στατιστικά Στοιχεία

	COMPL	MTB	ROA	SIZE	CRISIS
Mean	0,608	0,982	-0,001	8,144	0,642
Median	1,000	0,670	0,001	8,356	1,000
Maximum	1,000	3,281	0,009	9,462	1,000
Minimum	0,000	0,060	-0,064	5,222	0,000
Std. Dev.	0,490	0,835	0,009	0,915	0,481

Σημείωση1 : Το σύνολο των παρατηρήσεων του δείγματος που χρησιμοποιήθηκαν είναι 148.

Σημείωση2: Προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν επιδράσεις των ακραίων παρατηρήσεων του δείγματος, έχει αφαιρεθεί από κάθε μεταβλητή το 1% των ανώτατων και κατώτατων άκρων τους.

Με τη χρήση του παραπάνω πίνακα καθίσταται εφικτός ο έλεγχος για το εάν υπάρχουν διαφορές μεταξύ της μέσης τιμής και της διαμέσου της κάθε μεταβλητής. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η μέση τιμή και η διάμεσος των μεταβλητών εμφανίζουν αποκλίσεις. Εντούτοις, οι διαφορές αυτές μεταξύ των δύο μεγεθών δεν είναι τόσο σημαντικές ώστε να ληφθούν υπόψη.

Μήτρα Συσχετίσεων (Correlation Matrix)

Η μήτρα συσχετίσεων μας πληροφορεί σχετικά με τους συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών. Οι μεταβλητές των οποίων υπολογίστηκε η συσχέτιση εμφανίζονται στην πρώτη κάθετη στήλη και στην πρώτη οριζόντια γραμμή αντίστοιχα, του πίνακα 1.2 που παρατίθεται παρακάτω. Ο πίνακας αυτός αποτελεί τη μήτρα συσχετίσεων η οποία προέκυψε με βάση την εξαρτημένη μεταβλητή COMPL(Compliance) και τις ανεξάρτητες μεταβλητές SIZE, MTB (Market to Book value), ROA (Return on Assets) και CRISIS.

Πίνακας 1.2

Μήτρα Συσχετίσεων (Correlation Matrix)

	COMPL	MTB	ROA	SIZE	CRISIS
COMPL	1,000				
MTB	-0,418	1,000			
ROA	-0,179	0,335	1,000		
SIZE	-0,138	0,610	0,454	1,000	
CRISIS	0,469	-0,745	-0,377	-0,490	1,000

Βάσει του παραπάνω πίνακα, συμπεραίνουμε ότι δεν υπάρχουν ενδείξεις πολυσυγγραμμικότητας, δηλαδή καμία ανεξάρτητη μεταβλητή του υποδείγματος δεν είναι γραμμικά συσχετισμένη με κάποια άλλη. Συγκεκριμένα, οι μεταβλητές παρουσιάζουν χαμηλούς συντελεστές συσχέτισης με εξαίρεση τις μεταβλητές SIZE και MTB οι οποίες συσχετίζονται κατά 61%. Ωστόσο, το ποσοστό αυτό δεν φαίνεται να επηρεάζει τα αποτελέσματα.

4.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αρχικά, από την παλινδρόμηση του υποδείγματος (2) προέκυψαν τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον πίνακα 1.3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (2)

	Coefficient	z-Statistic	Prob.
C	-5,066	-2,241	0,025
CRISIS	1,626	2,765	0,006
MTB	-0,846	-2,090	0,037
ROA	-18,004	-0,705	0,481
SIZE	0,656	2,320	0,020
McFadden R-squared	0,203		
Included observations	148		

Με βάση τον πίνακα 1.3 παρατηρείται ότι :

- ❖ Η μεταβλητή CRISIS συσχετίζεται θετικά με τον δείκτη συμμόρφωσης COMPL και είναι στατιστικά σημαντική στο 1%.
- ❖ Η μεταβλητή MTB εμφανίζει αρνητική συσχέτιση με την εξαρτημένη μεταβλητή COMPL και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.
- ❖ Η μεταβλητή ROA συσχετίζεται αρνητικά με τον δείκτη συμμόρφωσης COMPL ενώ είναι στατιστικά ασήμαντη.
- ❖ Η μεταβλητή SIZE εμφανίζει θετική συσχέτιση με την εξαρτημένη μεταβλητή COMPL και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.
- ❖ Η τιμή του McFadden R^2 είναι 0,203 μονάδες, γεγονός που δείχνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές μπορούν να ερμηνεύσουν το 20,3% των μεταβολών του δείκτη συμμόρφωσης COMPL.

Ο πίνακας 1.4 παρακάτω περιλαμβάνει τα αποτελέσματα από τη παλινδρόμηση του υποδείγματος (3). Η μόνη διαφορά μεταξύ του υποδείγματος (2) και (3) είναι ότι το υπόδειγμα (3) αντί της ανεξάρτητης ψευδομεταβλητής CRISIS περιλαμβάνει την ανεξάρτητη ψευδομεταβλητή PSI.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.4

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (3)

	Coefficient	z-Statistic	Prob.
C	-2,376	-1,096	0,273
PSI	-1,333	-2,270	0,023
MTB	-1,728	-4,490	0,000
ROA	-21,961	-0,777	0,437
SIZE	0,570	1,995	0,046
McFadden R-squared	0,188		
Included observations	148		

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι :

- ❖ Η μεταβλητή PSI συσχετίζεται αρνητικά με τον δείκτη συμμόρφωσης COMPL και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.
- ❖ Η ανεξάρτητη μεταβλητή MTB συσχετίζεται αρνητικά με την εξαρτημένη μεταβλητή COMPL και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.
- ❖ Η μεταβλητή ROA εμφανίζει αρνητική συσχέτιση με τον δείκτη συμμόρφωσης COMPL ενώ είναι στατιστικά ασήμαντη.
- ❖ Η μεταβλητή SIZE συσχετίζεται θετικά με τον δείκτη συμμόρφωσης COMPL και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

- ❖ Η τιμή του McFadden R^2 είναι 0,188 μονάδες, γεγονός που δείχνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές μπορούν να ερμηνεύσουν το 18,8% των μεταβολών του δείκτη συμμόρφωσης COMPL.

Όσον αφορά στα στοιχεία που εμφανίζονται στους πίνακες **1.2** και **1.3** ισχύουν τα εξής :

Στήλη Coefficient : Στη στήλη αυτή παρουσιάζονται οι συντελεστές b_0, b_1, b_2, b_3 και b_4 για το υπόδειγμα (2) και οι συντελεστές c_0, c_1, c_2, c_3 και c_4 αντίστοιχα για το υπόδειγμα (3). Οι συντελεστές αυτοί δείχνουν κατά πόσο η εξαρτημένη μεταβλητή σχετίζεται με τις ανεξάρτητες. Συνεπώς, όσο υψηλότερη είναι η τιμή των συντελεστών, τόσο μεγαλύτερη είναι και η συσχέτιση. Επίσης, φανερώνουν το είδος συσχέτισης (θετική ή αρνητική) μεταξύ εξαρτημένης και ανεξάρτητης μεταβλητής.

Στήλη z-statistic : Η στήλη αυτή μας πληροφορεί για το εάν οι μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές ή όχι με βάση την τυποποιημένη κανονική κατανομή για την οποία ισχύει ότι ο αριθμητικός μέσος όρος = 0 και η τυπική απόκλιση = 1.

Στήλη Prob. : Δείχνει αν μια μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντική ή όχι σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, 5% ή 10%.

Τιμή McFadden R^2 : Μας πληροφορεί για το πόσο καλά οι ανεξάρτητες μεταβλητές του υποδείγματος εξηγούν την εξαρτημένη μεταβλητή. Ακόμη, το McFadden R^2 παίρνει τιμές από 0 έως 1. Έτσι, όσο πιο κοντά στο 1 είναι η τιμή του δείκτη, τόσο πιο αντιπροσωπευτικό θεωρείται το μοντέλο που χρησιμοποιείται.

Included observations : Το μέγεθος αυτό υποδηλώνει το πλήθος των παρατηρήσεων που χρησιμοποιήθηκαν στο δείγμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Οι τράπεζες αποτελούν ένα σημαντικό επιχειρηματικό τομέα ο οποίος λειτουργεί ως κινητήριος τροχός της παγκόσμιας οικονομίας. Πολλοί ιδιώτες χρησιμοποιούν τις τράπεζες είτε για να καταθέσουν χρήματα είτε ως δανειζόμενοι. Ωστόσο, ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα προσφέρει επιπλέον διάφορες άλλες υπηρεσίες και συμβάλλει στη διατήρηση της εμπιστοσύνης στο νομισματικό σύστημα. Συνεπώς, υπάρχει ένα ευρύτερο ενδιαφέρον για την απόδοση των τραπεζών, τη φερεγγυότητα και τη ρευστότητά τους. Επιπλέον, σημαντικό ενδιαφέρον υπάρχει και για το σχετικό βαθμό κινδύνου που αντιμετωπίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και είναι απόρροια των διαφόρων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους.

Έτσι, οι τράπεζες καλούνται να περιλαμβάνουν μεγάλο όγκο γνωστοποιήσεων στις οικονομικές τους καταστάσεις που να αφορούν σε πληροφορίες όπως είναι η διαχείριση και ο έλεγχος της ρευστότητας και του κινδύνου. Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων χρειάζονται συναφή, αξιόπιστη και συγκρίσιμη πληροφόρηση προκειμένου να λάβουν τις κατάλληλες οικονομικές αποφάσεις. Έχουν ανάγκη από τέτοιου είδους πληροφόρηση και συνεπώς οι γνωστοποιήσεις μιας τράπεζας πρέπει να είναι περιεκτικές και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών. Επομένως, θα πρέπει το πληροφοριακό περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών να είναι λεπτομερές, σαφές και επαρκές και να ακολουθεί τις διατάξεις του Δ.Π.Χ.Α 7.

Με τη χρήση ενός δείγματος το οποίο αποτελείτο από τέσσερις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών τράπεζες εξετάστηκε στη παρούσα έρευνα η συμμόρφωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στις διατάξεις του Δ.Π.Χ.Α. 7 κατά τη χρονική περίοδο από το 2005 έως το 2015. Τα δεδομένα της έρευνας αντλήθηκαν από τις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις που δημοσίευε κάθε μία από τις τέσσερις τράπεζες για τα συγκεκριμένα 11 έτη και χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να ελεγχθεί κατά πόσον αυτές οι

γνωστοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν, αναφορικά με τον κίνδυνο, ανταποκρίνονται στα όσα ορίζει το Δ.Π.Χ.Α 7. Για το λόγο αυτό, δημιουργήθηκε ένας δείκτης συμμόρφωσης ο οποίος παίρνει την τιμή 1 ή 0 αντίστοιχα με το εάν μια τράπεζα τηρεί ή όχι, στην παρουσίαση των χρηματοοικονομικών της καταστάσεων, τις διατάξεις του Δ.Π.Χ.Α. 7 αναφορικά με τις γνωστοποιήσεις κινδύνου.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι στα πρώτα χρόνια της χρονικής περιόδου που εξετάστηκε, οι διατάξεις του Δ.Π.Χ.Α. 7 δεν εφαρμόζονταν πλήρως από τις τράπεζες, ενώ με το πέρασμα των χρόνων αυξάνονταν οι γνωστοποιήσεις που αφορούσαν στους κινδύνους και γίνονταν πιο περιεκτικές, με αποτέλεσμα να αυξάνεται και ο δείκτης συμμόρφωσης.

Επιπροσθέτως, διαπιστώνεται ότι τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων του υποδείγματος (2), (3) επαληθεύουν τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στην βιβλιογραφία και αφορούν στο πώς οι μεταβολές στις ανεξάρτητες μεταβλητές SIZE και ROA επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή COMPL, με εξαίρεση την μεταβλητή MTB όπου τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση με τη COMPL ενώ, στη βιβλιογραφία υπονοείται θετική συσχέτιση. Όσον αφορά στις μεταβλητές CRISIS και COMPL είναι λογικό να συσχετίζονται θετικά διότι σε περιόδους κρίσης αυξάνονται οι απαιτήσεις των χρηστών σχετικά με τις γνωστοποιήσεις κινδύνου και συνεπώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να ικανοποιούν αυτές τις απαιτήσεις διαφορετικά θα αναγκαστούν να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις του νόμου. Επιπλέον, αξιοσημείωτο είναι ότι, η μεταβλητή PSI συσχετίζεται αρνητικά με το δείκτη συμμόρφωσης COMPL και είναι στατιστικά σημαντική στο 5% όπως φαίνεται στο πίνακα 1.4. Γεγονός που συνεπάγεται ότι την περίοδο απομείωσης ενός μέρους του Ελληνικού χρέους από τον ιδιωτικό τομέα, οι τέσσερις τράπεζες που εξετάζουμε παρουσίασαν μείωση του ποσοστού συμμόρφωσής τους στο Δ.Π.Χ.Α 7 όσον αφορά στις γνωστοποιήσεις κινδύνου. Ακόμη, προκύπτει ότι η χρήση της μεταβλητής PSI στο υπόδειγμα (3) αντί της μεταβλητής CRISIS που χρησιμοποιήθηκε στο υπόδειγμα (2), οδηγεί σε μείωση του ποσοστού των μεταβολών του δείκτη συμμόρφωσης (COMPL) που δύναται να ερμηνεύσουν οι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της παρούσας έρευνας ήταν μικρό καθώς περιορίστηκε στις τέσσερις εισηγμένες στο ΧΑΑ τράπεζες. Ακόμη, η παρούσα έρευνα αντιμετώπισε τις μεταβολές στο δείκτη συμμόρφωσης μόνο με βάση τις μεταβολές στο λόγο της αγοραίας κεφαλαιοποίησης προς την λογιστική αξία (MTB), στο μέγεθος της τράπεζας

(SIZE), στη κερδοφορία (ROA) καθώς και με βάση τις ψευδομεταβλητές CRISIS (υπόδειγμα (2)) και PSI (υπόδειγμα (3)). Έτσι, μια άλλη έρευνα, η οποία θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί στο μέλλον, μπορεί ταυτόχρονα με τις άλλες μεταβλητές του υποδείγματος να εξετάσει και την επίδραση που θα έχει στο δείκτη συμμόρφωσης το μέγεθος της μόχλευσης ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Επιπροσθέτως, κάποια άλλη έρευνα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με βάση ένα μεγαλύτερο δείγμα Ευρωπαϊκών τραπεζών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Νεγκάκης Χ. (2015), «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Θεωρία και Εφαρμογές», Θεσσαλονίκη

Ντζανάτος Δ. (2008), «Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

Grant Thornton (2009), «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς I.F.R.S.», Γ' ΕΚΔΟΣΗ Αναθεωρημένη, Τόμος Β', Αθήνα

Grant Thornton (2009), «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς I.F.R.S.», Γ' ΕΚΔΟΣΗ Αναθεωρημένη, Τόμος Γ', Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Asongu S. A. (2013), Post-crisis bank liquidity risk management disclosure, *Qualitative Research in Financial Markets*, 5, σ. 65-84.

Ballas A. A., Tzovas C. (2010), An empirical investigation of Greek firms' compliance to IFRS disclosure requirements, *International Journal of Managerial and Financial Accounting*, 2.

Baumann U., Nier E. (2004), Disclosure, volatility and transparency : An empirical investigation into the value of bank disclosure, *Economic Policy Review*, 10(2), σ. 31-45.

Bischof J. (2009), The effects of IFRS 7 Adoption on Bank Disclosure in Europe, *Accounting in Europe*, 6, σ. 167-194.

Cabedo J. D., Tirado J. M. (2004), The disclosure of risk in financial statements, *Accounting Forum*, 28, σ. 181-200.

Congprajya C. (2010), The study of corporate risk disclosure in the case of Thai listed companies, MA (Res) thesis – University of Nottingham.

Cordella T., Yeyati E. L. (1998), Public Disclosure and Bank Failures, *IMF Economic Review*, 45, σ. 110-131.

Darmadi S. (2013), Corporate governance disclosure in the annual report : An exploratory study on Indonesian Islamic banks, *Humanomics*, 29, σ. 4-23.

Dobler M. et al. (2011), Attributes of Corporate Risk Disclosure : An International Investigation in the Manufacturing Sector, *Journal of International Accounting Research*, 10, σ. 1-22.

Hirtle B. (2007), Public Disclosure, Risk and Performance at Bank Holding Companies, Federal Reserve Bank of New York – Banking Studies Department (Staff Report no. 293).

Jordan J. S. et al. (2000), The Market Reaction to the Disclosure of Supervisory Actions : Implications for Bank Transparency, *Journal of Financial Intermediation*, 9, σ. 298-319.

Linsley P. M., Shrivs P. J. (2005), Transparency and the disclosure of risk information in the banking sector, *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 13, σ. 205-214.

Linsley P. M. et al. (2006), Risk disclosure: An exploratory study of UK and Canadian banks, *Journal of Banking Regulation*, 7, σ. 268-282.

Lipunga A. M. (2014), Risk Disclosure Practices of Malawian Commercial Banks, *Journal of Contemporary Issues in Business Research*, 3, σ. 154-167.

Mazumdar S. C. et al. (2000), TO TELL OR NOT TO TELL : The Value of Corporate Disclosure, Working Paper.

Miihkinen A. (2012), What Drives Quality of Firm Risk Disclosure ? : The Impact of a National Disclosure Standard and Reporting Incentives under IFRS, *The International Journal of Accounting*, 47, σ. 437-468.

Moumen N. et al. (2015), The value relevance of risk disclosure in annual reports : Evidence from MENA emerging markets, *Research in International Business and Finance*, 34, σ. 177-204.

Nier E., Baumann U. (2006), Market discipline, disclosure and moral hazard in banking, *Journal of Financial Intermediation*, 15, σ. 332-361.

Othman R., Ameer R. (2009), Market risk disclosure : Evidence from Malaysian listed firms, *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 17, σ. 57-69.

Pucci S., Tutino M. (2012), Comparative Analysis of Risk Management and Risk Disclosure in the Banking Sector – Italian vs World, *The International Journal of Management and Business*, Forthcoming. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1964444>.

Renders A., Gaeremynck A. (2007), The Impact of Legal and Voluntary Investor Protection on the Early Adoption of International Financial Reporting Standards (IFRS), *De Economist*, 155, σ. 49-72.

Sowerbutts B., Zimmerman P. (2016), Market Discipline, Public Disclosure and Financial Stability, *The Handbook of Post Crisis Financial Modeling*, σ. 42-64.

Tadesse S. (2006), The economic value of regulated disclosure : Evidence from the banking sector, *Journal of Accounting and Public Policy*, 25, σ. 32-70.

Weil D. et al. (2006), The effectiveness of regulatory disclosure policies, *Journal of Policy Analysis and Management*, 25, σ. 155-181.

Wu Y., Bowe M. (2012), Information disclosure and depositor discipline in the Chinese banking sector, *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 22, σ. 855-878.